

Vlaams
Parlement

ingediend op **1742** (2018-2019) – Nr. 1
26 oktober 2018 (2018-2019)

Beleidsbrief

Armoedebestrijding
2018-2019

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

INHOUD

Lijst met gebruikte afkortingen.....	3
Managementsamenvatting	4
I. Inleiding	7
II. Omgevingsanalyse	8
III. Strategische en operationele doelstellingen.....	9
1. Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht- komen.....	9
1.1. Het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terechtkomen.....	9
1.2. Systematisch onze beleidsmaatregelen toetsen aan de effec- ten op mensen in armoede	10
1.3. Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor deze problematiek	11
2. Armoede op een effectieve manier bestrijden.....	13
2.1. Het voeren van een structureel participatief armoede- bestrijdingsbeleid	13
2.1.1. Het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten	13
2.1.2. De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede wordt gegarandeerd.....	13
2.2. Versterkt inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen	15
2.2.1. De participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken	15
2.2.2. Kinderen, jongeren en ouders sterker maken.....	17
3. We ondersteunen het beleid met een geïntegreerd bestuur.....	19
3.1. Coördinatie binnen de Vlaamse overheid	19
3.2. Inzetten op verbinding en netwerken	20
3.3. Het evalueren en actualiseren van de huidige regelgeving in- zake armoedebestrijding	21
3.4. Het voeren van een efficiënt en onderbouwd beleid gestoeld op kennisontwikkeling en -kruising en monitoren en evalueren armoede en het armoedebestrijdingsbeleid	22
IV. Bijlagen	23

LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ATK	ArmenTeKort vzw
ESF	Europees Sociaal Fonds
HPAO	Horizontaal Permanent Armoedeoverleg
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
IPDC	Interbestuurlijke Producten- en Dienstencatalogus
KBS	Koning Boudewijn Stichting
KSZ	Kruispuntbank Sociale Zekerheid
NEET	Not in Education, Employment or Training
RIMO	Regionaal Instituut voor Opbouwwerk
OCMW	Openbaar Centrum Maatschappelijk Welzijn
TAO	Team voor Advies en Ondersteuning rond armoede en sociale Uitsluiting
VAPA	Vlaams ActiePlan Armoedebestrijding
ViGeZ	Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VPAO	Verticaal Permanent Armoedeoverleg

MANAGEMENTSAMENVATTING

De bevoegdheid 'Armoedebestrijding' binnen de Vlaamse overheid valt uiteen in twee luiken. Enerzijds is er het horizontale luik. Mijn rol als coördinerend minister voor armoedebestrijding biedt me de kans om samen met de gehele Vlaamse Regering armoede op een krachtige en beleidsdomeinoverschrijdende manier aan te pakken. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 (VAPA), goedgekeurd in 2015 en inmiddels bijgestuurd in 2017, geeft het totaalbeeld van het gevoerde Vlaams armoedebestrijdingsbeleid. Deze beleidsbrief omvat dus niet alle Vlaamse acties die armoede trachten te voorkomen of te bestrijden: elke minister is binnen diens bevoegdheden verantwoordelijk voor het terugdringen van armoede in Vlaanderen.

Daarnaast is er ook nog een beperkt verticaal luik in deze bevoegdheid. Binnen dit kader beschik ik over middelen om innovatieve projecten met impulssubsidies te stimuleren om te experimenteren omtrent armoedebestrijding. Daarnaast kan ik deze middelen ook inzetten voor beleidsrelevant onderzoek.

In deze beleidsbrief wil ik mijn transversale taken inzake armoedebestrijding over de gehele beleidsperiode heen belichten. Mijn beleid concentreerde zich rond drie ambities of strategische doelstellingen, namelijk het voorkomen van armoede en sociale uitsluiting, het bestrijden van bestaande armoede en sociale uitsluiting en tot slot het ondersteunen van het beleid met een geïntegreerd bestuur.

Inzake de eerste strategische doelstelling realiseerde ik, in navolging van de doelstellingen die werden opgenomen in het regeerakkoord, de afgelopen beleidsperiode een meer proactieve aanpak van de armoedeproblematiek in Vlaanderen. Een eerste luik hierbij betreft het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen. Inzake de aanpak van onderbescherming heb ik twee sporen bewandeld, namelijk het automatisch toekennen van rechten waar mogelijk en het proactief informeren van potentiële gerechtigden. Een specifieke realisatie in dit kader betreft het in kaart brengen en evalueren van de voorwaarden en criteria om als begunstigde in aanmerking te komen voor sociale correcties. Ik heb de inventaris samen met een afwegingskader voor sociale correcties op de Vlaamse Regering gebracht. De analyse van deze inventaris toont aan dat er in Vlaamse regelgeving geen uniforme definiëring van inkomenscomponenten of een gezinsbegrip bestaat. Ik bestel daarom een wetenschappelijk onderzoek om op dit vlak binnen Vlaanderen stappen vooruit te zetten. Tenslotte heb ik ook een projectoproep gelanceerd om dienstverlening te stimuleren om gezinnen met (zeer) lage werkintensiteit actief op te zoeken en te bereiken. Het uiteindelijke doel is om armoede structureel te bestrijden door het verhogen van de zelfredzaamheid van deze kwetsbare doelgroep.

Een tweede luik omvat het systematisch aftoetsen van beleidsmaatregelen aan de effecten op mensen in armoede. Deze regeerperiode heb ik volop ingezet op de uitrol en implementatie van de armoedetoets.

Een derde luik tenslotte betreft het waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor deze problematiek. Het bestrijden van armoede impliceert dat er oog moet zijn voor de houding die wordt aangenomen ten aanzien van personen in armoede. In dit kader zette ik mijn schouders onder verschillende projecten zoals onder meer Tiresias, Theaterproject 'Heb je ze wel alle vijf' en Buddy bij de wieg. Ik continueerde in dit kader ook de bestaande financiering voor de coördinatie van de Teams voor Advies en Ondersteuning rond armoede en sociale uitsluiting (TAO). Binnen mijn coördinerende administratie voor armoedebestrijding wordt

sinds 2015 via TAO van De Link een opgeleide ervaringsdeskundige deeltijds tewerkgesteld.

Voor wat betreft de tweede strategische doelstelling, met name het voeren van een effectief armoedebestrijdingsbeleid, heb ik deze legislatuur geijverd voor een meer structureel en participatief armoedebestrijdingsbeleid met bijzondere aandacht voor armoede bij gezinnen met jonge kinderen. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2014 – 2019 (VAPA) geeft hiervan het totaalbeeld weer. Elke actie van elke Vlaamse minister ter bestrijding van armoede werd in het plan opgenomen. Ik volg de uitvoering van dit plan op de voet op.

In dit kader verdient ook de problematiek van uithuiszettingen en dak- en thuisloosheid bijzondere aandacht. Tijdens deze legislatuur heb ik onder meer extra middelen geïnvesteerd in de preventie van uithuiszettingen op de private huurmarkt. Daarnaast werd ook een globaal plan tegen dak- en thuisloosheid opgesteld, onder de coördinatie van de minister bevoegd voor Welzijn.

Verder heb ik ook bijzondere aandacht geschonken aan voldoende en gezonde voeding. Om bij te dragen aan deze doelstelling heb ik op verschillende initiatieven ingezet. Ik zette mijn schouders onder de Ketenroadmap Voedselverlies 2020, gecoördineerd door de minister bevoegd voor Landbouw. In opvolging van deze initiatieven, ondersteun ik heden ook verschillende sociale distributieplatformen. Tenslotte heb ik in dit kader ook de projecten 'Gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning' gefinancierd.

In de uitvoering van mijn armoedebestrijdingsbeleid werd een apart luik voorzien voor het versterken van de participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede. In dit kader zette ik onder meer mijn schouders onder de projecten 'Bruggen tussen sport en/of jeugdwerk en kinderen in armoede' en onder de projecten 'Brede gezinsondersteuning voor aanstaande en jonge gezinnen in armoede realiseert grondrechten met het oog op structurele (kinder)armoedebestrijding'.

Deze regeerperiode heb ik ook bijzondere aandacht geschonken aan persoonlijke netwerkversterking van mensen in armoede. Zo zijn er het wetenschappelijk onderzoek omtrent het versterken van het persoonlijk netwerk van mensen in armoede, het buddytraject van ArmenTeKort (ATK) en het eerder vernoemde 'Buddy bij de wieg'.

Ook het dichten van de digitale kloof is cruciaal in het versterken van de participatie van mensen in armoede. In dit kader subsidieerde ik het project Wie Online. Tenslotte heb ik ook een screeningsinstrument laten ontwikkelen dat ambtenaren kan helpen om de toegankelijkheid van initiatieven voor kwetsbare doelgroepen zoals mensen in armoede na te gaan.

Een derde en laatste strategische doelstelling betreft het ondersteunen van het beleid met een geïntegreerd bestuur. Hierbij heb ik in een eerste luik een gedeelde en gedragen visie uitgewerkt in het VAPA om het beleid te onderbouwen. In het VAPA heb ik het engagement van de Vlaamse Regering opgetekend om vanuit de gemeenschappelijke visie op armoedebestrijding effectieve maatregelen te nemen om de armoede in Vlaanderen te voorkomen en te bestrijden. Daar het Permanent armoedeoverleg (PAO) hierbij een belangrijke functie vervult, heb ik deze overlegstructuur gedurende deze regeerperiode gefaciliteerd en gestimuleerd.

In een tweede luik heb ik deze regeerperiode ook ingezet op verbinding en netwerken. Vlaanderen staat niet alleen in de aanpak van armoede. Ik heb bijzondere aandacht gegeven aan de rol van de lokale besturen hierbij. Ik heb een onderzoek laten uitvoeren naar de regierol van lokale besturen inzake lokale

(kinder)armoedebestrijding. Ik zal de resultaten verspreiden ter ondersteuning van de lokale besturen.

Een derde en laatste luik betreft het voeren van een efficiënt en onderbouwd beleid gestoeld op kennisontwikkeling en –kruising en het monitoren en evalueren van armoede en het armoedebestrijdingsbeleid. In dit kader heb ik gedurende de regeerperiode verschillende onderzoeksopdrachten laten uitvoeren. In 2018 schrijf ik drie nieuwe onderzoeksopdrachten uit, namelijk een onderzoek naar financiële geletterdheid van mensen in armoede, naar een Vlaamse set van armoede-indicatoren en naar een uniform inkomens- en gezinsbegrip in Vlaanderen.

I. INLEIDING

Armoede is een complex probleem. Armoedebestrijding vergt dan ook een doorgedreven inspanning van alle bestuursniveaus en beleidsdomeinen, alsook andere actoren in de samenleving. De Vlaamse Regering heeft een duidelijke visie geformuleerd om diens armoedebestrijdingsbeleid vorm te geven. We voeren een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid en zetten daarbij versterkt in op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen. Ter ondersteuning hiervan voeren we een geïntegreerd bestuur. Het uiteindelijke doel is om mensen opnieuw zelfredzaam te maken en generatiearmoede te doorbreken.

Onderzoek heeft immers aangetoond dat de periode tussen nul en drie jaar beslissend is voor de ontwikkeling van intellectuele, emotionele en sociale vaardigheden van jonge kinderen en het doorbreken van de armoedespiraal. Achterstanden die voor de geboorte of in de eerste levensjaren ontstaan, beperken kinderen om op latere leeftijd hun mogelijkheden volledig te kunnen ontplooiën.

Armoedebestrijding blijft een maatschappelijke noodzaak in Vlaanderen. Volgens de laatste cijfers (EU SILC 2017) leeft 9,8% van de Vlamingen in een gezin met een inkomen onder de armoederisicodrempel. We zien dat Vlaanderen het wel een heel stuk beter doet dan Wallonië (21,2%) of Brussel (33,3%). Tenslotte doet Vlaanderen het in Europese vergelijking goed: op basis van de laatste beschikbare cijfers (EU SILC 2016) scoort Vlaanderen als tweede beste in Europa op het vlak van armoederisico.

In het VAPA 2015-2019 werden alle acties opgenomen die de hele Vlaamse Regering neemt om de armoede in Vlaanderen terug te dringen. In het actieplan wordt een armoedebestrijdingsbeleid uitgetekend op basis van concrete doelstellingen geformuleerd voor elk van de sociale grondrechten (participatie, maatschappelijke dienstverlening, inkomen, gezin, onderwijs, vrijetijdsbesteding, werk, wonen en gezondheid). Elk lid van de Vlaamse Regering is dus verantwoordelijk voor de realisatie van deze doelstellingen binnen het kader van zijn of haar beleidsdomeinen. Het betreffen zowel acties binnen een beleidsdomein als beleidsdomeinoverschrijdende acties die noodzakelijk zijn om de transitie in de aanpak van armoede in het algemeen en bij gezinnen met jonge kinderen in het bijzonder, te realiseren. Hierbij moet het VAPA als een dynamisch document gezien worden.

Met deze beleidsbrief wil ik mijn transversale verantwoordelijkheid als coördinerend minister armoedebestrijding belichten. Deze rol biedt me de kans om het armoedebestrijdingsbeleid vanuit helikopterperspectief op de kaart te zetten.

Mijn beleid concentreert zich rond drie strategische doelstellingen, namelijk het voorkomen van armoede en sociale uitsluiting, het bestrijden van bestaande armoede en sociale uitsluiting en tot slot het ondersteunen van het bestaan met een geïntegreerd bestuur. Het verhogen van de zelfredzaamheid van mensen in armoede, in het bijzonder van kinderen in armoede en van de gezinnen waarin ze opgroeien, is hierbij cruciaal. Alle randvoorwaarden moeten vervuld zijn zodat mensen zich volwaardig kunnen ontplooiën in de samenleving. Daartegenover verwacht ik dat mensen hun verantwoordelijkheid nemen en de kansen grijpen die ze krijgen.

II. OMGEVINGSANALYSE

Voor de omgevingsanalyse verwijs ik naar een aantal nieuwe cijfers die de Vlaamse Statistische Autoriteit heeft vrijgegeven¹. Voor alle overige indicatoren inzake armoede, verwijs ik naar de Armoedemonitor 2017 die integraal als bijlage werd toegevoegd aan de voortgangsrapportage van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA), dat werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 7 juli 2017.

¹ <http://www.statistiekvlaanderen.be/statistiek-armoede>

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1. Voorkomen dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen

Ik blijf de komende beleidstermijn verder werk maken van de systeemomslag van een curatief naar een meer preventief beleid.

1.1 Het voorkomen van onderbescherming om te vermijden dat mensen in armoede en sociale uitsluiting terecht komen

Ook al beschikken we in Vlaanderen over een uitgebreid sociaal vangnet en kunnen we bij diverse overheden terecht voor een heel gamma aan tegemoetkomingen en maatregelen, slaagt niet iedereen er in deze rechten effectief op te nemen. Vanuit de doelstelling om preventief te werk te gaan, zet ik verder in op automatische rechtentoekenning waar mogelijk, naast administratieve vereenvoudiging en proactieve dienstverlening.

Realisaties

De werkgroep Sociale Correcties heeft een inventaris van binnen de Vlaamse overheid automatische toegekende sociale rechten, nog automatisch toe te kennen rechten en initiatieven voor administratieve vereenvoudiging bij rechten die niet automatisch kunnen toegekend worden, geactualiseerd en verder verdiept. Wanneer bij nieuwe regelgeving de impact op mensen in armoede vooraf wordt ingeschat, moet steeds overwogen worden het nieuwe recht automatisch toe te kennen. Zo dient ook verantwoord te worden waarom automatische toekenning niet mogelijk is.

Daar de voorwaarden en criteria voor het bepalen van de doelgroepen van sociale correcties vaak verschillen van regelgeving tot regelgeving, nam ik het initiatief om de voorwaarden en criteria om als begunstigde in aanmerking te komen voor sociale correcties, in kaart te brengen en te evalueren. Einddoel van die evaluatie is niet om een uniforme omschrijving van de doelgroep voor sociale correcties te bekomen, maar wel om een goed overwogen en afgestemde keuze te kunnen maken voor de afbakening van deze doelgroep bij specifieke beleidsmaatregelen in verschillende beleidsdomeinen. Ondertussen zijn de voorwaarden en criteria voor de bepaling van de doelgroep voor sociale correcties in Vlaamse regelgeving in kaart gebracht. Dit resulteerde in een afwegingskader dat door elke Vlaamse minister kan aangewend worden om bestaande sociale correcties te evalueren of als basis voor nieuwe sociale correcties. De analyse van deze inventaris toont verder aan dat er in Vlaamse regelgeving geen uniforme definiëring van inkomenscomponenten of een gezinsbegrip bestaat. Ik heb daarom een wetenschappelijk onderzoek besteld om op dit vlak binnen Vlaanderen stappen vooruit te zetten.

In het kader van pro-actief informeren, werd in samenwerking met het Agentschap Informatie Vlaanderen een life event scan opgesteld binnen het kader van het project 'Informeren op maat' met als casus 'ik heb een handicap'. Een life event scan is een vernieuwende methodiek om overheidsdienstverlening vanuit het oogpunt van de burger/gebruiker toegankelijker en vraaggestuurd in te richten.

Tenslotte heb ik ook een projectoproep gelanceerd om dienstverlening te stimuleren om gezinnen met (zeer) lage werkintensiteit actief op te zoeken en te bereiken. Gezinnen met een zeer lage werkintensiteit zijn namelijk de groep met het hoogste armoederisico in Vlaanderen. Aan de hand van deze projecten bied ik organisaties de kans om te experimenteren met methodieken inzake outreachend en aanklappend werken. Ik kende een subsidie toe aan vijftien projecten, waarbij ingezet wordt op de verhoging van de werkintensiteit binnen het gezin en

een bredere ondersteuning voor het gehele gezin. Het uiteindelijke doel is om armoede structureel te bestrijden door het verhogen van de zelfredzaamheid van deze kwetsbare doelgroep. Deze projecten lopen maximaal tot december 2019. Hieraan koppelde ik tevens een ondersteuningsaanbod. De ondersteuning bestaat uit het opzetten van een lerend netwerk, het bundelen van goede praktijken, knelpunten en oplossingen in duurzame instrumenten en het dissemineren van de goede praktijken en de leereffecten uit de projecten.

Beleidsopties

De nieuwe EU SILC-cijfers tonen nogmaals het belang aan om gezinnen met een zeer lage werkintensiteit te ondersteunen. De projecten outreachend en aanklappend werken t.a.v. gezinnen met een (zeer) lage werkintensiteit zullen dan ook van nabij verder opgevolgd worden, onder andere via de lerende netwerken.

Ik zal het wetenschappelijk onderzoek omtrent de definiëring van inkomenscomponenten en het gezinsbegrip opvolgen.

Verder volg ik ook de voortgang op van het project "Informereren op maat" met specifieke aandacht voor het tegengaan van onderbescherming.

1.2 Systematisch onze beleidsmaatregelen toetsen aan de effecten op mensen in armoede

Om een goed inclusief beleid te voeren, is het belangrijk dat de wijzigende en nieuw te ontwikkelen regelgeving met een mogelijke impact op mensen in armoede preventief getoetst wordt aan diens mogelijke effecten op deze kwetsbare doelgroep. Regelgeving mag mensen in armoede niet uitsluiten of nieuwe armoede creëren. Bovendien wordt daarbij ook meteen nagegaan of rechten automatisch kunnen toegekend worden.

Realisaties

Deze legislatuur heb ik volop ingezet op de uitrol en implementatie van de armoedetoets. In elk relevant regelgevend dossier werd bekeken of een armoedetoets diende uitgevoerd te worden. Het is evenwel de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de functioneel bevoegde ministers om te beslissen of een armoedetoets al dan niet noodzakelijk is. De functioneel bevoegde ministers maken binnen het Verticaal Permanent Armoedeoverleg (VPAO) binnen hun beleidsdomeinen concrete afspraken over de wijze waarop de armoedetoets zal worden uitgevoerd en ervarings- en wetenschappelijke kennis zal worden ingebracht. In de armoedetoets stond ik er op ook de haalbaarheid van een automatische toekenning van elk nieuw recht na te gaan.

In de bijlagen bij deze beleidsbrief zit een (niet-limitatief) overzicht van de dossiers waarop zeker een armoedetoets dient uitgevoerd te worden. Vandaag staan er 44 dossiers op deze lijst. Daarvan werden er 28 afgerond, 6 zijn lopend, 7 zijn geannuleerd en 3 moeten nog opgestart worden. De leden van het HPAO zorgen voor een voortdurende bijsturing en actualisatie van de lijst met regelgeving waarop een armoedetoets wordt uitgevoerd. Ze wisselen ook regelmatig hun ervaringen uit aan de hand van praktijkvoorbeelden.

Ik heb ondersteuning voorzien voor de actoren die de toets moeten uitvoeren, zodat zij dit op een kwaliteitsvolle wijze kunnen doen. Zo ontwikkelde ik een vorming op maat voor ambtenaren en de aandachtsambtenaren uit het HPAO. Ook werd vorming voorzien voor kabinetsmedewerkers. De uitwisseling van goede praktijken binnen het HPAO omtrent Vlaamse armoedetoetsen ondersteunt de kennis omtrent armoedetoetsen binnen de Vlaamse overheid verder. Sinds kort ondersteun ik ook lokale besturen die (meer en meer) een vorm van

armoedetoets willen toepassen. Ik volg tevens ontwikkelingen op federaal en internationaal vlak op. Zo is er een uitwisseling binnen het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Beleidsopties

Ik blijf, samen met de leden van het HPAO, de uitvoering van de armoedetoetsen nauwgezet opvolgen. Waar nodig voorzie ik aanvullende vorming en ondersteuning.

De ondersteuning van lokale besturen inzake lokale armoedetoetsen wordt verdergezet, gekaderd binnen een ruimer ondersteuningsaanbod voor lokale besturen op het vlak van armoedebestrijding.

Ook in 2019 blijf ik meewerken aan de uitwisseling van praktijken binnen het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

1.3 Waken over een correcte beeldvorming omtrent armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak voor deze problematiek

Het voorkomen en bestrijden van armoede impliceert ook dat men oog moet hebben voor de houding ten aanzien van personen in armoede. Omdat deze houding intrinsiek verbonden is met de wijze waarop de betrokkenen en hun situatie gepercipieerd worden, is een belangrijke rol weggelegd voor de communicatie omtrent armoede. Om drempels weg te werken, is onder meer aandacht nodig voor communicatie en informatie op maat van mensen in armoede en vorming en sensibilisering van de samenleving in haar geheel over de leefwereld van mensen in armoede. Daarom investeer ik deze regeerperiode in sensibilisering, beeldvorming en kennisoverdracht, zowel naar de bevolking toe als naar de verschillende overheden toe.

Realisaties

In dit kader heb ik van 2014 tot 2016 het project 'Heb je ze wel alle vijf' ondersteund. Dit theaterproject maakt op een indringende maar toegankelijke manier de complexe realiteit van de armoedeproblematiek bij jongeren zichtbaar. Na de voorstellingen is er ook steeds de mogelijkheid om de problematiek diepgaander te bespreken.

Sinds 2016 ondersteun ik ook de opvolger, het driejarig project 'Tiresias' met een cofinanciering vanuit mijn bevoegdheden Armoedebestrijding en Gelijke Kansen. Dit theaterproject richt zich op tieners en volwassenen en handelt over 'armoede', 'blind zijn', 'niet kunnen' en 'niet zien'. Het maakt gebruik van de methodiek beproefd in het afgelopen project 'heb je ze wel alle vijf'. Na de theatervoorstelling wordt een educatief pakket aangeboden met handvaten om het thema achteraf te bespreken in de scholen.

In 2016 gaf ik opdracht tot de uitrol en verbreding van het concept van 'Buddy bij de wieg'. In dit project begeleiden studenten vroedkunde gezinnen in armoede gedurende de perinatale periode en het jonge ouderschap. De student-buddy biedt als coach emotionele en praktische steun aan het gezin en verlaagt de drempel naar hulp- en dienstverlening. De doelstellingen van het project waren het bestaand concept met een vrijwilligerssluik uit te breiden opdat er ook ondersteuning kan geboden worden wanneer studenten niet beschikbaar zijn, twee nieuwe buddy-satellieten in Vlaanderen op te starten (in Ronse en Sint-Niklaas) en een lerend netwerk op te zetten waarin bestaande buddywerkingen elkaar versterken. Deze doelstellingen werden allemaal bereikt.

Op mijn verzoek werd in 2016 een werkgroep rond beeldvorming en armoede opgericht. Op basis van de aanbeveling van het Rekenhof rond het efficiënter inzetten van de middelen voor vormings- en begeleidingsinitiatieven rond de armoedeproblematiek, gaf ik de werkgroep beeldvorming de opdracht een overzicht van het aanbod van vormen rond de armoedeproblematiek op te maken. Deze opdracht werd in samenwerking met alle relevante vormingsaanbieders gerealiseerd. De oplijsting heeft tot doel het aanbod beter op elkaar af te stemmen en een zicht te krijgen op goede praktijken en eventuele hiaten in dit aanbod. De oplijsting werd vervolgens voorgelegd aan de aandachtsambtenaren armoedebestrijding.

Ik continueer deze regeerperiode ook de bestaande financieringen voor de coördinatie van de Teams voor Advies en Ondersteuning rond armoede en sociale uitsluiting (TAO), erkend binnen de lokale diensteneconomie. TAO biedt inzicht in armoedemechanismen door het inzetten van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting, en dit voor welomlijnde beperktere opdrachten, die geen structurele aanwerving van ervaringsdeskundigen vereisen of in situaties waarin dit niet mogelijk is.

Zoals vermeld in de beleidsnota, wordt de rol van personen uit het informele netwerk als mogelijke brugfiguur nog onderschat. Om die reden heb ik ook wetenschappelijk onderzoek omtrent informele netwerkversterking bij mensen in armoede besteld. Op basis van dit onderzoek heb ik ook een nieuwe projectoproep gelanceerd (zie verder).

Beleidsopties

Ik zal een sensibiliserend initiatief nemen gericht naar Vlaamse ambtenaren om de armoedeproblematiek blijvend onder de aandacht te brengen.

Op basis van de resultaten van de inspectie Onderwijs, de aanbevelingen van het Rekenhof en de evaluatie zoals vermeld onder 3.3, bekijk ik – in samenwerking met mijn collega-ministers voor Welzijn en Onderwijs – welke aanpassingen nodig zijn in de ondersteuning van vzw De Link en diens TAO-werking. Ik volg de uitvoering van het project 'Tiresias' verder op.

Met de projectoproep 'Persoonlijke en duurzame netwerkversterking bij mensen in armoede' speel ik verder in op het engagement opgenomen in de bijsturing van het VAPA om te bekijken hoe het sociale netwerk van kwetsbare gezinnen te versterken om hen te beschermen tegen sociale uitsluiting en hen opnieuw zelfredzaam te maken. Ik zal de projecten die geselecteerd worden in het kader van deze oproep van nabij opvolgen.

Ik werk met mijn administratie mee om, bij communicatie-initiatieven naar jeugd toe, zo veel mogelijk in te zetten op het nieuwe informatie- en communicatieplatform WAT WAT. Dit platform van momenteel meer dan 70 organisaties en overheidsdiensten informeert en leidt jongeren toe naar advies of hulp. Door de krachten te bundelen onder één merknaam wordt de versnippering aan initiatieven, websites en campagnes tegengegaan.

2. Armoede op een effectieve manier bestrijden

Armoede is een complex thema. Het vraagt om een effectief samenspel van onder meer overheden, werkgevers, maatschappelijk middenveld, academici, mensen in armoede zelf en hun netwerken. Ook is een combinatie van acties op verschillende niveaus en in verschillende beleidsdomeinen nodig. De beste buffer tegen armoede is nog steeds het hebben van een inkomen uit arbeid. We zetten met de hele Vlaamse Regering dan ook sterk in op activering. Voor mensen die kampen met diverse drempels inzake toeleiding, voorzien we in ondersteuning. Het uiteindelijke doel is om mensen in armoede te empoweren en zelfredzaam te maken.

2.1 Het voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid

2.1.1 Het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten

Realisaties

Op 3 juli 2015 heeft de Vlaamse Regering op mijn voorstel haar goedkeuring gegeven aan het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015 – 2019. Het actieplan kwam op participatieve wijze tot stand, met inbreng van relevante stakeholders. Elk lid van de Vlaamse Regering verklaarde zich akkoord voor de realisatie van de doelstellingen en acties die tot zijn/ haar bevoegdheden behoren. Als voorbereiding op de actualisatie en bijsturing van het VAPA heb ik geopteerd om te focussen op een aantal thema's: vorming en beeldvorming omtrent armoede, sociale correcties en toegankelijkheid van dienstverlening. Op 31 maart 2017 heb ik de Vlaamse Regering in kennis gesteld van het rapport over de voortgang van de uitvoering van het VAPA. Het bevatte de voortgang van alle acties uit het initiële plan, de stand van zaken omtrent de armoedetoetsen, de Armoedemonitor 2017 en het werkingsverslag van het Permanent Armoedeoverleg.

Vervolgens heb ik op 7 juli 2017 de bijsturing van het Vlaams Actieplan op de Vlaamse Regering gebracht. Vanuit het vermelde voortgangsrapport, de Armoedemonitor 2017 en met input van het Horizontaal Permanent Armoedeoverleg werden er een aantal klemtonen en extra acties opgenomen in het VAPA. Er werd gefocust op de grondrechten maatschappelijke dienstverlening, gezin, werk, onderwijs en huisvesting. Momenteel wordt werk gemaakt van een tweede voortgangsrapportage. Ondertussen worden de acties verder uitgevoerd.

In dit kader verdient ook de problematiek van uithuiszetting en dak- en thuisloosheid bijzondere aandacht. In de periode 2015 en 2016 heb ik middelen geïnvesteerd in de preventie van uithuiszettingen op de private huurmarkt. De goede praktijken die de CAW's in dit kader hebben ontwikkeld, zijn nadien door mijn collega-minister, bevoegd voor Welzijn, ingebed in de reguliere werking van de CAW's en mee opgenomen in het globaal plan tegen dak- en thuisloosheid.

Beleidsopties

Ik volg de verderzetting van de uitvoering van het VAPA nauwgezet op. In het voorjaar 2019 wordt een geactualiseerde voortgangsrapportage aan de Vlaamse regering voorgelegd.

2.1.2 De toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede wordt gegarandeerd

Minder gezonde voedingsgewoonten liggen mee aan de basis van ongelijkheid op het vlak van gezondheid. In aanvulling van de maatregelen die reeds door de functioneel bevoegde ministers inzake gezondheid (minister Vandeuren) en

voeding (minister Schauvliege) worden genomen, geef ik dan ook extra impulsen vanuit mijn coördinerende bevoegdheid. Daarom schenk ik bijzondere aandacht aan het promoten van gezonde voeding bij gezinnen in armoede. Gezond eten is immers een investering op langere termijn.

Heel wat initiatieven staan in voor een aanbod van betaalbare en gezonde voeding. Organisaties als sociale kruideniers en sociale restaurants bereiken sociaal zwakkere groepen. Vaak hebben ze ook een sociale meerwaarde, omdat ze voor deze mensen een manier van sociaal contact vormen.

Realisaties

Omdat er een grote hoeveelheid voedsel verloren gaat in de hele voedselketen, van productie tot consumptie heb ik van meet af aan ingezet op het tegengaan van voedselverspilling in combinatie met de verdeling van voedseloverschotten naar de meest kwetsbaren uit onze maatschappij. Op 31 maart 2014 ondertekende ik, samen met mijn collega-minister Schauvliege, de engagementsverklaring 'Samen tegen Voedselverlies'. De Vlaamse regering heeft op basis hiervan met een reeks koepelorganisaties uit de voedingssector de Ketenroadmap Voedselverlies 2020 uitgewerkt.

Zo ondersteun ik een expertisecentrum voor het thema "sociaal aan de slag met voedselverlies", ter ondersteuning van organisaties en initiatieven binnen deze relatief jonge sector. Binnen deze opdracht wordt de webapplicatie 'de Schenkingsbeurs' ook verder uitgebouwd. Deze dient om voedseloverschotten te bestrijden door schenkingen aan sociale organisaties te vergemakkelijken, met absolute aandacht voor kwaliteit en voedselveiligheid. De app werd gelanceerd in 2015 en wordt sindsdien actueel en performant gehouden. Tussen juni 2017 en juli 2018 werd via de app in Vlaanderen voor een totaal van 104 ton aan kwalitatieve voedseloverschotten geschonken.

Ook het hefboomproject 'Gezonde voeding bereikbaar maken voor iedereen' draagt bij tot deze doelstelling. Dit project had als doel om innovatieve samenwerking te realiseren tussen de sociale en reguliere economie. Hiermee werd de kanalisatie van kwalitatieve voedseloverschotten richting sociale redistributie aan mensen in armoede beoogd. In hetzelfde kader ondersteunde ik ook het hefboomproject 'Distributief model voor gezonde voeding. Hefboom voor sociale activering'. Dit had als doel een distributief model te creëren dat instaat voor het centraliseren, verdelen en aanbieden van producten en ondersteunende diensten die kunnen verkocht of aangeboden worden aan mensen in armoede. In 2017 eindigden beide hefboomprojecten. Uit de evaluatie van beide projecten bleek dat sociale distributieplatformen een beloftevolle piste zijn om kwalitatieve voedseloverschotten en overige producten te kanaliseren richting mensen in armoede.

Ik organiseerde ook verschillende overlegmomenten inzake 'voedselhulp', met bijzondere aandacht voor sociaal aan de slag met voedselverlies. Met dit overleg bracht ik partners binnen het veld samen om te komen tot informatie-uitwisseling en om initiatieven te kunnen aftoetsen. Binnen dit overleg werden drie prioritaire thema's geïdentificeerd: (1) een regelgevend en ondersteunend kader, (2) logistiek en (3) gezonde voeding. Inzichten omtrent dit laatste thema werden ook bezorgd aan de minister van Welzijn.

In opvolging van de hefboomprojecten en het overleg omtrent voedselhulp, heb ik in 2018 een projectoproep sociale distributieplatformen gelanceerd. Dergelijke platformen zamelen overschotten (voeding en niet-voeding) in en verdelen ze naar sociale organisaties (bv. sociaal restaurant, sociale kruidenier,..) en zo tot bij mensen in armoede. Sociale distributieplatformen bieden een meerwaarde op het vlak van tewerkstelling van kansengroepen inzake knelpuntberoepen (bv. logistiek medewerker), kunnen een hefboom zijn voor meer kwalitatieve en

gezonde voeding voor mensen in armoede en kunnen de impact op het milieu van de sector terugdringen. Zij vormen een noodzakelijke tussenschakel om voedseloverschotten tot bij sociale organisaties te krijgen. Het bijeenbrengen van voldoende voeding is immers geen sinecure en vergt voor veel sociale organisaties veel werk en vraagt veel investeringen: ophaling organiseren met respect voor de 'koude keten', overschotten bewaren zoals is voorgeschreven, ervoor zorgen dat producten op tijd de deur uitgaan, ervoor zorgen dat men voldoende gevarieerde producten verzamelt,... Sociale organisaties krijgen zo opnieuw meer tijd om te focussen op de begeleiding van mensen. Dankzij deze projectoproep ontvangen vijf projecten (1 in elke provincie) een subsidie voor de opstart en/of versterking van sociale distributieplatformen. Samen (en gefaseerd) streven zij naar een gebiedsdekkende werking in Vlaanderen. De projecten worden ondersteund door het expertisecentrum omtrent sociaal aan de slag met voedseloverschotten. De projecten lopen twee tot drie jaar.

In 2015 lanceerde ik de projectoproep 'Gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning'. Ik subsidieerde hiertoe 22 experimentele initiatieven die zich richten op het verzorgen van een gezonde, betaalbare maaltijd voor gezinnen met (jonge) kinderen uit kwetsbare doelgroepen. In het bijzonder gaat het om sociale restaurants, waar naast het aanbieden van een betaalbare en gezonde maaltijd ook aandacht gaat naar ontmoeting en het ondersteunen van gezinnen, in afstemming met andere actoren binnen een lokaal netwerk. De initiatieven zijn laagdrempelig en op vrijwillige basis. Ik ondersteun ook een lerend netwerk ter ondersteuning van deze projecten. Ik volg de voortgang van de projecten nauwgezet op. Uit rapportage blijkt alvast dat het gezamenlijk bereik van de projecten in stijgende lijn gaat. In 2017 werden in totaal 49.761 €1-maaltijden verdeeld. In 2016 waren dit er nog 27.959.

Beleidsopties

Ik volg de projecten rond de sociale distributieplatformen in hun streven naar een gebiedsdekkende werking in Vlaanderen nauwgezet op.

De projecten omtrent 'Gezonde en betaalbare maaltijden gekoppeld aan integrale gezinsondersteuning' lopen stilaan ten einde. Op basis van de rapportages van de projecten zal een eindevaluatie worden opgemaakt.

2.2 Versterkt inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen

Het is wetenschappelijk aangetoond dat armoede, zeker langdurig armoede, zowel de gezondheid als de cognitieve ontwikkeling kan beïnvloeden. En dit reeds vanaf de kindertijd. In dit licht heb ik ervoor geijverd om de bestrijding van armoede bij gezinnen met jonge kinderen hoog op de Vlaamse beleidsagenda te zetten. Elk kind in Vlaanderen moet zich namelijk ten volle kunnen ontplooiën. Inzetten op jonge kinderen wil niet zeggen dat er een leeftijdsgrens werd gekozen waarna de inzet stopt. Ondersteuning van gezinnen moet behouden blijven zolang het gezin en de kinderen daar nood aan hebben. Ik heb het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen als centraal thema in het VAPA 2015-2019 laten opnemen.

2.2.1 De participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken

Mensen in armoede participeren vaak op meerdere domeinen tegelijk niet of in mindere mate. Ook bij kinderen en jongeren in armoede kunnen we dit vaststellen. Dit geldt zowel voor participatie aan het beleid, als participatie in de maatschappij.

Realisaties

Het ruime participatietraject met verschillende stakeholders heeft een meerwaarde betekend in de totstandkoming van het VAPA. Sinds de opmaak van het VAPA heb ik mijn administratie tevens versterkt met een opgeleide ervaringsdeskundige. Omdat deze samenwerking de nodige meerwaarde genereert, heb ik diens aanstelling verlengd. De expertise van de betrokkene werd de afgelopen legislatuur onder meer ingezet bij de opmaak, actualisatie en bijsturing van het VAPA, de werkzaamheden binnen de verschillende werkgroepen, de beoordeling en opvolging van wetenschappelijke onderzoeken, de opmaak en beoordeling van de projectoproepen en het opvolgen van de gekozen projecten.

Voor een participatief beleid is het ook nodig de randvoorwaarden voor een respectvolle en gelijkwaardige participatie van de doelgroep te waarborgen. Daarom hebben de leden van het HPAO zich op mijn vraag gebogen over het thema 'participatie'. Om het resultaat van de denkoefening omtrent participatie van mensen in armoede meteen concreet toepasbaar te maken, werden de richtlijnen om een Verticaal Permanent Armoedeoverleg (VPAO) te organiseren op basis hiervan aangevuld en verfijnd.

Maar ook op maatschappelijke participatie van mensen in armoede, heb ik sterk ingezet zodat zij kunnen deelnemen aan diverse activiteiten. In dit kader lanceerde ik de projectoproep 'Bruggen tussen sport en/of jeugdwerk en kinderen in armoede'. Met deze oproep wil ik opportuniteiten aanbieden om op lokaal niveau knelpunten en blinde vlekken inzake deelname van kinderen en jongeren in armoede aan sport en/of jeugdwerk aan te pakken. De 19 gekozen projecten worden via tussentijdse rapporten nauwgezet opgevolgd. Daarbij ga ik na of de doelstellingen inzake het (duurzame) bereik van kinderen en jongeren, initiatieven om (financiële en andere) drempels weg te nemen en competentieverhoging van medewerkers in sport en jeugdwerk worden behaald. De projecten worden bovendien ondersteund via een lerend netwerk onder leiding van ISB en Demos. Knelpunten, oplossingen, goede praktijken en leereffecten zullen gebundeld en achteraf verspreid worden. Het bereik van de projecten neemt toe: daar waar in het eerste semester van 2017 het eenmalig bereik nog op 7.748 kinderen en jongeren lag, was dat voor het eerste semester 2018 gestegen tot 11.504.

Uit de Armoedemonitor 2017 blijkt dat gezinnen met een lage werkintensiteit het hoogste armoederisico lopen van alle kwetsbare groepen in Vlaanderen. Armoede is veel meer dan een inkomensprobleem, maar we stellen vast dat een toereikend inkomen cruciaal is om uit armoede te geraken. We kunnen dus stellen dat het hebben van werk een belangrijke hefboom is. Ik voorzie dan ook, binnen mijn bevoegdheden, de nodige maatregelen. Ik zet sterk in op extra tewerkstelling van doelgroepwerknemers in de sociale economie, ondersteun anderstalige nieuwkomers in hun integratie, ...

Vanuit mijn coördinerende bevoegdheid armoedebestrijding zorg ik voor impulsen om nieuwe methodieken uit te werken, aanvullend op het reguliere beleid. In het najaar 2017 lanceerde ik de projectoproep "outreaching en aanklappend werken ten aanzien van gezinnen met een (zeer) lage werkintensiteit". Het doel is om generatie-armoede bij gezinnen met kinderen te doorbreken. Door deze zeer kwetsbare doelgroep op te zoeken, rechten pro-actief toe te kennen en acties te ondernemen willen we de werkintensiteit van de ouders verhogen en de ontwikkelingskansen van de kinderen vergroten. Er werden 15 projecten geselecteerd. Via tussentijdse rapportage volg ik deze projecten van nabij op. In het najaar 2018 startte ook het ondersteuningsaanbod voor deze projecten op.

Tenslotte wil ik hier ook de werkgroep 'Toegankelijkheid van de dienstverlening' nog vernoemen. Deze werkgroep ontwikkelde een screeningsinstrument dat (aandachts)ambtenaren (armoedebestrijding) kan helpen om de toegankelijkheid

van initiatieven na te gaan. Dit instrument moet in de eerste plaats een stimulator zijn om aandacht te hebben voor toegankelijkheid van dienstverlening voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

Beleidsopties

Om tot goede praktijken te komen die na afloop van de geselecteerde projecten kunnen verspreid worden, blijf ik de projecten om de vrijetijdsparticipatie van kinderen en jongeren te bevorderen verder opvolgen en blijf ik hen ondersteunen met een lerend netwerk. Ik doe dit ook voor de projecten 'outreaching en aanklappend werken ten aanzien van gezinnen met een (zeer) lage werkintensiteit'.

2.2.2 Kinderen, jongeren en ouders sterker maken

De focus van het Vlaamse armoedebestrijdingsbeleid ligt op gezinnen met jonge kinderen. De eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor diens ontwikkeling. Het is dan ook van belang hierop in te zetten, met het oog op het doorbreken van generatie-armoede. Armoede bij jonge kinderen kan echter niet los gezien worden van het gezin als geheel. Een effectief armoedebestrijdingsbeleid tracht dan ook om gezinnen als geheel uit de armoede te doen klimmen. Steeds meer maatschappelijke organisaties zetten bijvoorbeeld in op netwerkversterking bij maatschappelijk kwetsbare groepen. Vanuit verschillende sectoren worden methoden ontwikkeld om deze netwerken te versterken en indien nodig te vergroten. Een sterk sociaal netwerk vormt naast emotionele en praktische steun dan ook een belangrijke beschermende factor die de levenskwaliteit ten goede komt.

Realisaties

In 2015 continueerde ik, samen met mijn collega-minister bevoegd voor Welzijn de projecten preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en werk. Na afloop van deze projecten hebben we een nieuwe projectoproep gelanceerd. In dit kader subsidiëren we voor de periode 2017-2019 zes projecten die vernieuwende en verbrede laagdrempelige initiatieven nemen inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met jonge kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede. Belangrijk hierbij te vermelden is dat er nu nog vroeger in ondersteuning wordt voorzien (al vanaf de zwangerschap), dat gezinnen meer integrale begeleiding kunnen krijgen en dat men meer resultaatgericht dient te werken. De projecten worden tevens ook ondersteund via een lerend netwerk.

Aangezien onderzoek naar methoden voor persoonlijke netwerkversterking, referentiekaders en initiatieven schaars is, bestelde ik eind 2016 een wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot persoonlijke netwerkversterking voor mensen in armoede. Eind 2017 werd het onderzoeksrapport opgeleverd. De onderzoekers gingen via focusgroepen en interviews na wat persoonlijke netwerkversterking dan precies betekent in het werken met en voor mensen in armoede. Voor elk van de verschillende werkmodellen inzake informele netwerkversterking werden de sterktes en zwaktes in kaart gebracht, alsook de nodige randvoorwaarden om effectief aan de slag te gaan met mensen in armoede. Op die manier kunnen organisaties die op dit thema werken hun eigen werking versterken.

Aansluitend op dit onderzoek en op mijn oproep in de beleidsnota om ook individuele actoren een rol te laten opnemen in het kader van armoedebestrijding, heb ik een oproep gelanceerd naar projecten die het persoonlijk netwerk van mensen in armoede versterken. De projectoproep spitst zich toe op het werkmodel 'persoonlijke vriend'. Dit model omvat methoden

waarbij een vrijwillige sleutelfiguur ingeschakeld wordt om een persoon in armoede te ondersteunen (buddywerkingen). Het uiteindelijke doel is om armoede structureel te bestrijden door het verhogen van de zelfredzaamheid van deze kwetsbare doelgroep. Er wordt gefocust op dit werkmodel gezien er in de studie wordt aangetoond dat dit een relatief jong model is, waarbij tevens ruimte voor versterking is. Bovendien voorziet de Vlaamse overheid al in reguliere Vlaamsbrede financiering van organisaties die werkzaam zijn op basis van andere werkmodellen (bv. de verenigingen waar armen het woord nemen als lotgenotennetwerk, Welzijnsschakels als vrijwilligerswerking, Lus vzw als persoonlijk netwerk, Domo vzw als contextgericht werken via organisatie...). Op deze manier werkt deze projectoproep aanvullend op het reguliere Vlaamse beleid, speelt deze in op reële noden en ondersteunen we experimentele werkingen.

Het buddytraject van ArmenTeKort (ATK) sluit hier ook bij aan. Na een driejarig vooronderzoek met pilootprojecten, startte ATK in 2014 met een actieonderzoek naar buddywerking. Met dit actieonderzoek wil men op grote schaal eigenwaarde en zelfsturing herstellen bij de onderste 10% van mensen in armoede. Het ontwikkelde buddytraject kan het eigenwaardeverlies en de beperkende overtuigingen omkeren. De eigenwaarde en eigenkracht van deze buddy's stelt hen in staat de aangeboden kansen te durven en kunnen realiseren. In deze unieke aanpak gaat veel aandacht van de organisatie naar de kansbiedende buddy en de continue verbetering van het empowermentproces in het buddytraject.

Ook het dichten van de digitale kloof is cruciaal in het bestrijden van de armoedeproblematiek in Vlaanderen. In dit kader subsidieer ik het project Wie Online. Veel mensen in armoede kunnen de zogenaamde digitale kloof niet zelfstandig overbruggen, zelfs los van de financiële drempels. We willen dan ook mensen in armoede aanzetten tot zinvol en nuttig computergebruik. Via Wie Online ondersteunen we armenverenigingen, zodat hun leden wegwijs worden gemaakt in de digitale wereld. Daarnaast biedt het de mogelijkheid, aan vaste en toevallige bezoekers van de openbare computerruimte, om zelfstandig of met behulp van een begeleider gebruik te maken van de ICT-infrastructuur. Hiertoe leidt het geïnteresseerde leden van de armenverenigingen op tot begeleider in deze openbare computerruimtes. Na evaluatie van het project heb ik beslist het project verder te zetten en uit te breiden. Bijgevolg kende ik in 2017 en 2018 opnieuw een subsidie toe.

Beleidsopties

Ik volg de projecten preventieve gezinsondersteuning samen met de betrokken collega-minister verder op.

De geselecteerde projecten inzake persoonlijke netwerkversterking van mensen in armoede zal ik via tussentijdse rapportages van nabij opvolgen. Ik bekijk hoe ik de uitwisseling van ervaring en expertise tussen de projecten kan stimuleren en leereffecten achteraf breder kan verspreiden.

Op basis van een evaluatie van het project 'Wie Online', zal bekeken worden hoe we verder aan de slag kunnen omtrent het thema e-inclusie.

Ik werk i.s.m. met de minister bevoegd voor jeugd en kinderrechtenbeleid constructief mee aan het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP).

3. We ondersteunen het beleid met een geïntegreerd bestuur

Om te komen tot een effectief en efficiënt beleid over het voorkomen en het bestrijden van armoede is een geïntegreerd beleid nodig. Dit houdt in dat alle niveaus en bevoegdheden hun verantwoordelijkheid opnemen. Op Vlaams niveau zitten de grootste hefboomen voor het bestrijden van armoede bij Werk, Onderwijs, Wonen en Welzijn. Hiervoor is een gedeelde en gedragen visie uitgewerkt in het VAPA. Deze visie is bevestigd bij de bijsturing van het VAPA midden 2017.

3.1 Coördinatie binnen de Vlaamse overheid

Realisaties

Het HPAO is een belangrijke actor in het vormgeven en bewaken van de visie op armoedebestrijding. Sinds mijn aantreden heb ik het overlegorgaan dan ook nauw betrokken bij het uittekenen van het armoedebestrijdingsbeleid. In het HPAO komen de aandachtsambtenaren uit de verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse administratie samen met medewerkers van het Netwerk tegen Armoede en enkele bijkomende experts. Zij vertegenwoordigen de verschillende beleidsdomeinen waarin armoedebestrijding belangrijk is. In 2016 heb ik de structuur van het HPAO zelf onder de loep genomen. Om de dynamiek van dit overlegplatform te versterken, wordt tijdens de bijeenkomsten van het platform nu vaker in kleinere werkgroepen informatie uitgewisseld en voorstellen geformuleerd. Enkele vaste agendapunten zijn de opvolging en ervaringsuitwisseling over de armoedetoetsing binnen de verschillende domeinen van de Vlaamse overheid en de werkzaamheden van het Netwerk tegen Armoede.

In het VAPA nam ik het engagement op om binnen het HPAO deze regeerperiode minstens te overleggen over hoe we binnen elk beleidsdomein, en beleidsdomeinoverschrijdend, kunnen werken aan sensibilisering rond armoede(bestrijding), structurele participatie en afstemming met andere beleidsniveaus. Het HPAO adviseerde daarom de Vlaamse Regering om enkele aparte beleidsdomeinoverschrijdende werkgroepen in het leven te roepen. De thema's beeldvorming rond armoede, sociale correcties en toegankelijkheid van de dienstverlening voor mensen in armoede werden opgenomen door de genoemde aparte werkgroepen die hiervoor specifiek werden opgericht. Het HPAO werkte ook rond beleidsparticipatie van mensen in armoede. De realisaties van elk van deze werkgroepen komen doorheen deze beleidsbrief reeds aan bod.

Een andere belangrijke taak van het HPAO betreft de opvolging van de uitvoering van het VAPA. Zij houdt samen met de Vlaamse Regering de vinger aan de pols wat betreft alle lopende acties inzake armoedebestrijding die in de bijlage van het VAPA zijn opgenomen. Daarnaast werd de actieve betrokkenheid en deelname van de aandachtsambtenaren verhoogd. De opmaak van een welkomstpakket voor nieuwe aandachtsambtenaren, dat werd gerealiseerd in de werkgroep beeldvorming, kan hierbij een faciliterende rol spelen, alsook kennisborging garanderen.

In maart 2017 heb ik de Vlaamse Regering geïnformeerd omtrent de voortgang van het VAPA. Het voortgangsrapport vormde vervolgens de basis voor de bijsturing van het VAPA, waar de Vlaamse Regering in juli 2017 kennis kon van nemen.

Net zoals voorgaande jaren heb ik ook in 2018 mijn collega-ministers aangeschreven om in hun beleidsbrieven voldoende aandacht te besteden aan armoedebestrijding en aan de uitvoering van het VAPA.

Beleidsopties

Ook de resterende beleidsperiode blijf ik mijn schouders zetten onder de werkzaamheden van het HPAO.

Samen met de leden van het HPAO werk ik de komende periode aan de volgende voortgangsrapportage van het VAPA.

Naast eerdere initiatieven die gericht waren op het ondersteunen van de Vlaamse aandachtsambtenaren (welkomstpakket voor nieuwe aandachtsambtenaren, de versterking van de richtlijnen omtrent een VPAO, in kaart brengen van het bestaande vormingsaanbod omtrent armoede), wil ik ook een breder sensibiliserend initiatief nemen.

3.2 Inzetten op verbinding en netwerken

Armoede is een complex probleem. Niet alleen de Vlaamse overheid, maar ook andere overheidsniveaus (Europees, federaal en lokaal) en overige actoren spelen een rol in het terugdringen van armoede.

Realisaties

Ik heb deze legislatuur de werkzaamheden op Europees, federaal en lokaal niveau nauwgezet opgevolgd. Ik lever jaarlijks de nodige bijdragen voor onder meer het Nationaal en Vlaams Hervormingsprogramma. Via mijn administratie volg ik ook het Europees Sociaal Fonds en het Belgisch Platform Armoedebestrijding op. Daarnaast subsidieer ik het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting in uitvoering van het Samenwerkingsakkoord en nam ik deel aan de overlegorganen die het organiseert. Tevens heb ik kennis genomen van hun recent tweemaal Verslag en heb ik dit bezorgd aan de belanghebbenden.

Ik heb deze legislatuur ook zeer sterk ingezet op het niveau van gemeenten en OCMW's. Het werken op het niveau van de lokale besturen laat immers toe om de ruimtelijke concentratie van problemen gericht aan te pakken en verhoogt zo de kans op snel zichtbare en voelbare resultaten. De lokale besturen zijn dan ook de partner bij uitstek om de lokale regie op te nemen. Ik erken hierbij dan ook de regierol van de lokale besturen voor armoedebestrijding.

De subsidiëring voor lokale kinderarmoedebestrijding werd daarbij geïntegreerd in het Gemeentefonds (met uitzondering van de VGC). Ik heb de lokale regierol verder versterkt door in te zetten op intervisie en uitwisseling van goede praktijken via lerende netwerken die openstaan voor alle lokale besturen. Hierbij ging expliciet aandacht naar de bijzondere behoeften en opportuniteiten in de steden. De lerende netwerken werden tot eind 2017 gecoördineerd door VVSG in nauwe samenwerking met de provincies. Gezien de interne staatshervorming gebeurt de organisatie van de lerende netwerken vanaf 2018 niet langer door de provincies, maar door mijn administratie waarbinnen de vroegere medewerkers van de provincies zijn tewerkgesteld. Tevens wordt er meer en meer afgestemd tussen deze lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding en de Huizen van het Kind waarrond de Vlaamse overheid lokale besturen wil ondersteunen.

Om de lokale besturen nog beter te kunnen ondersteunen in hun regierol bestelde ik in 2016 een wetenschappelijk onderzoek naar hoe lokale besturen invulling kunnen geven aan hun armoedebestrijdingsbeleid en hun regierol daarin, alsook naar de knelpunten die zij daarbij ervaren. Dit resulteerde eind augustus 2018 in beleidsaanbevelingen op basis waarvan het ondersteuningsaanbod voor lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid kan vormgegeven worden. Bovendien biedt dit onderzoek ook inzichten en handvaten

aan lokale besturen om zelf aan de slag te gaan en het lokale armoedebestrijdingsbeleid sterk vorm te geven.

Bij elke projectoproep vroeg ik expliciet aandacht voor de regierol van de lokale besturen en waakte ik over een goede regionale spreiding. Gezien de armoedecijfers in Brussel een pak hoger liggen dan in Vlaanderen, heb ik erover gewaakt dat elke projectoproep ook openstaat voor Brussel. Hierbij respecteerde ik de Brusselnorm.

In 2016 is overlegd met de administratie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) rond armoedebestrijding in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het uitblijven van de goedkeuring van een Brussels Actieplan Armoedebestrijding vanwege de GGC bemoeilijkt evenwel een effectieve afstemming.

Beleidsopties

De komende beleidsperiode zal ik via mijn administratie mijn medewerking verlenen aan de opmaak van het volgende tweejaarlijks Verslag van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Ik continueer de subsidiëring van het Steunpunt en blijf deelnemen aan diens overlegorganen.

Inzake de regierol van de lokale besturen zal ik op basis van het onderzoek en een bredere evaluatie van de huidige ondersteuning, bekijken of en hoe het huidig ondersteuningsaanbod bijgestuurd kan en moet worden. Ik plan alvast, samen met het integratie- en gelijkekansenbeleid, een studiedag in het voorjaar van 2019 om de resultaten van het onderzoek ook te verspreiden bij de lokale besturen. Tijdens deze studiedag worden workshops georganiseerd om actief met de resultaten van het onderzoek aan de slag te gaan.

De lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding worden verder gezet, rekening houdend met de noden van de lokale besturen op het vlak van (kinder)armoedebestrijding.

Bij eventuele nieuwe acties of projectoproepen blijf ik oog hebben voor de regierol van de lokale besturen.

3.3 Het evalueren en actualiseren van de huidige regelgeving inzake armoedebestrijding

Realisaties

In 2015 werd het armoededecreet aangepast naar aanleiding van de integratie van de subsidies lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds. Verder heb ik ook het besluit van de Vlaamse Regering betreffende armoedebestrijding aangepast waardoor de frequentie van de voortgangsrapportage naar tweejaarlijks werd gebracht.

In 2016 heb ik de evaluatie van het decreet opgestart, samen met mijn collega-minister bevoegd voor Welzijn. Deze evaluatie heeft als doelstelling om na te gaan hoe we de Vlaamse armoederegelgeving nog meer kunnen inzetten om structureel bij te dragen aan de doelstellingen inzake armoedebestrijding. Ik heb hierbij de relevante partnerorganisaties en de aandachtssambtenaren armoedebestrijding betrokken.

Beleidsopties

De nodige stappen tot actualisatie van de armoederegelgeving worden gezet in afstemming met collega-minister Vandeuren en gebaseerd op de resultaten van de evaluatie.

- 3.4 Het voeren van een efficiënt en onderbouwd beleid gestoeld op kennisontwikkeling en –kruising en monitoren en evalueren armoede en het armoedebestrijdingsbeleid

Realisaties

Sinds 2016 worden de middelen voor wetenschappelijk onderzoek veel gericht ingezet ter ondersteuning van het armoedebestrijdingsbeleid. Ik heb de middelen voor wetenschappelijk onderzoek dan ook ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen die in het VAPA werden opgenomen.

Zo heb ik in 2016 twee beleidsrelevante onderzoeksopdrachten gelanceerd, namelijk een onderzoek naar informele netwerkversterking bij mensen in armoede en een onderzoek naar de regierol van lokale besturen inzake armoedebestrijding. Beide onderzoeken werden met succes afgerond. De resultaten werden bij de desbetreffende topics in deze beleidsbrief reeds vermeld.

In 2018 heb ik drie nieuwe onderzoeksopdrachten uitgeschreven, namelijk een onderzoek naar financiële geletterdheid van mensen in armoede, naar een Vlaamse set van armoede-indicatoren en naar een uniform inkomensbegrip en gezinsbegrip in Vlaanderen.

De Armoedemonitor die door de Studiedienst van de Vlaamse Regering tot en met 2017 werd gemaakt, vormde stevast de omgevingsanalyse waarop ik het armoedebestrijdingsbeleid baseerde.

Beleidsopties

De Armoedemonitor zal herwerkt worden tot een rapport van Statistiek Vlaanderen over de armoedesituatie in Vlaanderen. Een eerste editie van dit rapport verschijnt in het najaar van 2018.

De opgestarte wetenschappelijke onderzoeken blijf ik opvolgen via de stuurgroepen. Ik stuur bij waar nodig.

IV. BIJLAGEN

Bijlage 1: Begroting 2019

Het budget 2019 voor het beleidsveld Armoedebestrijding bedraagt €2.853.000 (begrotingsartikel GB0-1GCC2AH-WT). Dit is uiteraard niet het enige budget dat binnen de Vlaamse overheid naar armoedebestrijding gaat. Middelen gaan naar de uitvoering van het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid; experimentele en projectmatige subsidies in het kader van armoedebestrijding; onderzoek in het kader van het armoedebeleid en structurele werkingssubsidies in het kader van armoedebestrijding (aan de VGC).

Bijlage 2: Regelgevingsagenda Beleidsbrief Armoedebestrijding 2018 – 2019

Minister	Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding
Beleidsdomein	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Titel van het initiatief	Wijziging van het decreet van 21 maart 2003 betreffende de armoedebestrijding
Strategische doelstelling	☐ SD1 – Preventie van armoede ☐ SD2 – Bestrijding van armoede ☒ SD3 – Geïntegreerd bestuur
Status (keuzeveld) <i>In voorbereiding, lopend, afgewerkt</i>	Afgewerkt
Inhoud	- aanpassing artikel 18/1 in het kader van de integratie van de sectorale subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds

Minister	Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding
Beleidsdomein	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Titel van het initiatief	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de armoedebestrijding
Strategische doelstelling	☐ SD1 – Preventie van armoede ☐ SD2 – Bestrijding van armoede ☒ SD3 – Geïntegreerd bestuur
Status (keuzeveld) <i>In voorbereiding, lopend, afgewerkt</i>	Lopend
Inhoud	- aanpassing artikel 4, § 1: voortgangsrapportage om de twee jaar in plaats van ieder jaar nu. - aanpassing hoofdstuk V/1 in het kader van de integratie van de sectorale subsidies voor lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds

Bijlage 3: overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement

Nummer en datum	Titel	Gevolg
1322 (2017-2018) – nr. 3 4 december 2017	Tot besluit van de in commissie besproken beleidsbrief Armoedebestrijding 2017-2018	Zie bijsturing VAPA.

Bijlage 4: inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof.

Referentie en datum	Aanbeveling	Gevolg
Stuk 36 (2015-2016) – NR 1 28 oktober 2015	Beleidsdocumenten moeten transparante en cijfermatige duiding geven over het Vlaamse armoedebestrijding- en schuldbemiddelingsbeleid. Daarbij is het aangewezen de middelen voor armoedebestrijding in een afzonderlijk begrotingsartikel onder te brengen.	In het kader van de voortgangsrapportage bij en de bijsturing van het VAPA 2015-2019 werden alle ministers herinnerd aan deze aanbeveling. Bij brief in augustus 2018 werden alle ministers herinnerd aan het engagement opgenomen in het VAPA om in de beleidsbrieven expliciet een luik rond armoedebestrijding op te nemen.
	De Vlaamse overheid moet bij de bijsturing van het nieuwe Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in 2017 elke actie concreet budgetteren, voldoende SMART formuleren en koppelen aan een operationele doelstelling. Het actieplan moet een overzicht bieden van alle betrokken entiteiten en de acties waaraan zij participeren.	Zie ook hierboven. Deze aanbeveling werd meegenomen in het proces van bijsturing van het VAPA. De actiefiches van het bijgestuurde VAPA zijn meer SMART geformuleerd.
	De Vlaamse overheid dient acties te ontwikkelen om de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting te stimuleren en de	Via de werking TAO (Teams voor advies en ondersteuning) van vzw De Link wordt een opgeleide ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting tewerk gesteld bij de administratie ter ondersteuning van de opmaak en de uitvoering van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Vanuit de begroting

	doorstroom van cursisten naar de feitelijke beroepsopleiding te verhogen. Ieder beleidsdomein dat rechtstreeks betrokken is bij de armoedeproblematiek dient een verticaal armoedeoverleg te organiseren.	armoedebestrijding wordt de coördinatie van de TAO-werking bij vzw De Link verder ondersteund. In 2018 werd verticaal permanent armoedeoverleg georganiseerd over armoedethema's en over thema's binnen andere bevoegdheden.
	Bij de evaluatie van projectaanvragen moet de overheid nagaan of ze wel degelijk experimenteel, aanvullend of vernieuwend, maatschappelijk relevant en uitvoerbaar zijn.	Bij de beoordeling van de aanvragen worden deze elementen uitdrukkelijker afgetoetst.
	De Vlaamse overheid dient te overwegen de vzw De Link te subsidiëren op basis van een meerjarenplan met strategische en operationele doelstellingen en een gemeenschappelijk subsidiebesluit. Tevens is het aangewezen na te gaan hoe de middelen voor vormings- en begeleidingsinitiatieven rond de armoedeproblematiek efficiënter kunnen worden ingezet.	De reguliere basissubsidies aan De Link en de vormings- en begeleidingsinitiatieven rond de armoedeproblematiek vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
	De Vlaamse overheid dient het schuldbemiddelingsbeleid verder te optimaliseren door de OCMW's aan te moedigen actief te participeren aan de samenwerkingsverbanden voor schuldbemiddeling en het VCS er toe aan te zetten haar vormingsactiviteiten zoveel mogelijk voor alle geïnteresseerde	De samenwerkingsverbanden schuldhulpverlening en het Vlaams Centrum Schuldenlast vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

	doelgroepen open te stellen.	
	Projectsubsidies met een recurrent karakter dienen in de reguliere regelgeving te worden geïntegreerd.	Bij het verlenen van impulssubsidies worden de inhoudelijk bevoegde ministers en administraties betrokken om een latere reguliere inbedding te vergemakkelijken. Bij projectoproepen wordt expliciete aandacht besteed aan de eventuele reguliere verderzetting van de werking na het stopzetten van de subsidies.
	De aanrekeningsprincipes van het Rekendecreet moeten correct worden toegepast.	De aanrekeningsregels worden correct toegepast.
	De interne financiële controle bij de AWS dient te worden geoptimaliseerd. Goede controlehandleidingen en een risicoanalyse zijn daarvoor nuttige instrumenten. Bij belangrijke tekortkomingen in de subsidieverantwoordingen dient de Zorginspectie te worden ingeschakeld.	Er is een controlehandleiding uitgewerkt. De afdeling Welzijn en Samenleving werkt mee aan het VO-brede project 'Slimme subsidies'.

Bijlage 5: overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Het Grondwettelijk Hof noch het Hof van Justitie brachten in 2018 arresten uit waarin het Vlaamse decreet aangaande het armoedebestrijdingsbeleid werden vernietigd, ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Bijlage 6: Stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de armoedetoetsen

Onderwerp	Bevoegde minister	Omschrijving in de regelgevingsagenda	Status	Toelichting in geval van annulatie
Bestuurlijke handhaving	Geert Bourgeois	Decreet bestuurlijke handhaving	Afgerond	Het voorontwerp werd onderworpen aan een armoedetoets, die aanleiding gaf tot de invoering van de mogelijkheid tot uitstel of spreading van betaling van de geldelijke bestuurlijke sanctie ingeval van ernstige betalingsproblemen, naast een aantal verduidelijkingen in de memorie van toelichting. Het decreet is goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 21/10/2016 en door de Commissie Binnenlands Bestuur van het Vlaams Parlement op 31/01/2017. In de memorie van toelichting werd uitgelegd waarom er geen formele armoedetoets werd uitgevoerd: "Dit decreet brengt geen bijkomende lasten of gedragsverplichtingen voor de burgers of rechtspersonen als eigenaar met zich mee, en dit om twee redenen. Vooreerst is er het eerder ordenend karakter van dit decreet, wat betekent dat het grondwettelijk recht van de overheid om te onteigenen op voorwaarde van de vervulling van enkele vereisten, in dit decreet enkel maar verder uitgewerkt wordt in functie van zijn toepassing in de praktijk, en dit zowel op formeel (procedureel) als op materieel (inhoudelijk) vlak. Ten tweede perkt dit decreet de grondwettelijke vereisten of voorwaarden tot onteigening op geen enkele wijze in, wel integendeel. Met dit decreet worden net de grondwettelijke voorwaarden nader ingevuld op grond van de hedendaagse maatschappelijke en juridische ontwikkelingen die een faire relatie tussen overheid en burger voorstaat, inbegrepen een betere bescherming van de eigendomsrechten, in casu de vaste rechtspraak omtrent artikel 16 van de Grondwet en
Onteigeningen	Geert Bourgeois	Decreet harmonisering onteigeningen	Geannuleerd	

				omtrent artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De betrokken burgers of rechtspersonen krijgen de mogelijkheid om via het verplicht in te richten openbaar onderzoek hun bezwaren en opmerkingen kenbaar te maken en een verzoek tot zelfrealisatie in te dienen. Om deze twee redenen is ook een formele armoedetoets niet vereist, zoals ook afgesteld met het Netwerk tegen Armoede. Wel is er bij dit decreet enigszins rekening gehouden met de kwetsbare positie waarin sommige personen die onteigend worden, zich kunnen bevinden. Dit decreet bevat immers de volgende maatregelen: • Het transparanter maken van de onderhandelingsplicht door meer tijd en informatie aan de onteigende te verlenen, onder meer voor de behandeling van het laatste aanbod; • Het zo laagdrempelig als mogelijk maken van de toegang tot het openbaar onderzoek, met dien verstande dat de bestaande administratiefrechtelijke procedures moeten nageleefd worden."
				Het decreet betreffende de Vlaamse openbare statistieken van 7 maart 2016 bepaalt de wijze waarop de Vlaamse overheid, binnen een interfederaal kader, het Vlaamse statistiekbeleid gestalte zal geven. Het decreet is dus algemeen organisatorisch van aard. Een armoedetoets was dan ook niet relevant. Dit werd afgesteld met het Netwerk tegen Armoede.
Monitoring	Geert Bourgeois	Statistiekdecreet	Geannuleerd	Noot: de dossiers 'Reorganisatie' en 'Vereenvoudiging en digitalisering algemeen regeringsbeleid' werden mee opgenomen in dit dossier.
Vlaams bestuursrecht	Geert Bourgeois	Decreet (Vlaams) Bestuursrecht	Afgerond	
Secundair onderwijs	Hilde Crevits	masterplan secundair onderwijs	Afgerond	
Financiering leerplichtonderwijs	Hilde Crevits	wijziging van het financieringssysteem	Afgesproken	

Automatisering van de school- en studietoelagen	Hilde Crevits	automatisering van de school- en studietoelagen	Lopend	
Studiekeuzebegeleiding	Hilde Crevits	de hervorming van de leerlingenbegeleiding	Afgerond	
		aanpassingen aan de regelgeving over studiefinanciering (i.c. het groepspakket)		
Studiefinanciering	Hilde Crevits	cf armoedetoets hervorming van de kinderbijslag	Afgerond	
Duaal Lereren	Hilde Crevits	het decreet duaal leren	Afgerond	
Volwassenenonderwijs	Hilde Crevits	hervorming van het volwassenen-onderwijs	Afgerond	
Cultuurparticipatie	Sven Gatz	Aanpassing Participatiedecreet	Geannuleerd	Participatiedecreet wordt voorlopig niet herzien.
				Gezien het VAPA met bijhorende bijlagen pas goedgekeurd werd na de inkanteling van de middelen van lokaal cultuurbeleid in het Gemeentefonds en de aanpassing van het decreet, was het niet meer mogelijk om nog een armoedetoets uit te voeren.
Lokaal cultuurbeleid	Sven Gatz	Decreet Lokaal Cultuurbeleid	Geannuleerd	
				Gezien het VAPA met bijhorende bijlagen pas goedgekeurd werd na de inkanteling van de middelen van lokaal jeugdbeleid in het Gemeentefonds en de aanpassing van het decreet, was het niet meer mogelijk om nog een armoedetoets uit te voeren.
Lokaal jeugdbeleid	Sven Gatz	Decreet Lokaal Jeugdbeleid	Geannuleerd	
		Decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk Decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk		
Sociaal-cultureel werk	Sven Gatz		Afgerond	
Jeugdwerkbeleid	Sven Gatz	Decreet bovenlokaal jeugdwerk	Afgerond	
Huursubsidie / huurpremie	Liesbeth Homans	Afstemming huursubsidie en huurpremie	Afgerond	

Huurgarantiefonds	Liesbeth Homans	Wijziging BVR Fonds ter preventie van uithuiszettingen van 4 oktober 2013 (na evaluatie)	Lopend	
		KT-wijziging Kaderbesluit Sociale Huur van 12 oktober 2007 (tijdelijke contracten) en MT-wijziging Kaderbesluit Sociale Huur van 12 oktober 2007 (vereenvoudiging)	Afgerond	
Kaderbesluit Sociale Huur	Liesbeth Homans	Decreet houdende de instelling van een proefomgeving voor experimentele woonvormen	Afgerond	
Gemeenschappelijk wonen en nieuwe woonvormen	Liesbeth Homans	Decreet wijziging OCMW-decreet	Afgerond	
OCMW	Liesbeth Homans			
	Philippe Muylers, Liesbeth Homans, Jo Vandeurzen			
Werk- en zorgtrajecten (w ²)		Uitvoeringsbesluit decreet werk -en zorgtrajecten	Afgerond	
		De herziening van het decreet moet er toe bijdragen dat de georganiseerde sportsector, meer dan vandaag, een kwaliteitsvol en gedifferentieerd sportaanbod ontwikkelt dat voldoende is afgestemd op de noden van verschillende doel- en leeftijdsgroepen. Daarnaast draagt de herziening van het decreet bij aan de verhoging van de effectiviteit en de efficiëntie van de ingezette Vlaamse middelen.	Afgerond	
Sportfederaties	Philippe Muylers			

Tariefstructuur en tariefregulering drinkwater	Joke Schauvliege	Tariefregulering drinkwater en tariefstructuur water	Afgerond	
Vlaamse Energielening / FRGE	Bart Tommelein	Decretale basis n.a.v. overdracht bevoegdheid inzake FRGE + inhoudelijke wijzigingen werking energiehuis en energieleningen	Afgerond	
Aanpassing REG openbare dienstverplichtingen: wijzigingen premies	Bart Tommelein	Besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft diverse bepalingen inzake energie-efficiëntie.	Afgerond	
Eventuele aanpassing Energiebesluit, onderdeel sociale openbardienstverplichtingen	Bart Tommelein	nvt	Afgesproken	
Uitrol van de digitale meter in Vlaanderen	Bart Tommelein	Eerste lezing wijziging van het Energiedecreet mbt de uitrol van digitale meters op 14/07/2017	Afgerond	
Invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudnetten	Bart Tommelein	Decreet goedgekeurd op 10 maart 2017, uitvoeringsbesluit in voorbereiding.	Afgerond	
Armoedebestrijding	Jo Vandeurzen, Liesbeth Homans	Wijziging van het decreet van 21 maart 2003 en van het besluit van de Vlaamse regering betreffende de armoedebestrijding	Lopend	

Projecten (preventieve) brede gezinsondersteuning	Jo Vandeurzen, Liesbeth Homans	Opmaak van een Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de subsidiëring van een vernieuwend en verbreed laagdrempelig initiatief inzake gezinsondersteuning voor aanstaande gezinnen en gezinnen met kinderen met het oog op de bestrijding van kinderarmoede	Afgerond	
Jeugd(sanctie)recht	Jo Vandeurzen	Opmaken van een decreet inzake jeugdrecht	Afgerond	
Vlaamse Sociale Bescherming	Jo Vandeurzen	Decreet Vlaamse Sociale Bescherming en Uitvoeringsbesluiten	Lopend	
Kinderbijslag	Jo Vandeurzen	Opmaken van een Vlaams decreet kinderbijslag	Lopend	
Lokaal Sociaal Beleid	Jo Vandeurzen	Aanpassing decreet lokaal sociaal beleid	Afgerond	De conceptnota werd goedgekeurd door de VR op 8/5/2015. Op 26/7 werd ook rond de tafel gezeten met het Netwerk tegen armoede. Nadien is er echter een parlementair initiatief genomen. Op 10 januari 2018 is echter bij het Vlaams Parlement een voorstel van decreet houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijslag ingediend. De Raad van State heeft op 14 maart 2018 een advies gegeven over het voorstel van decreet. De administratie van de afdeling justitiehuisen heeft (tekst)voorstellen geformuleerd voor amendementen. In het voorstel van decreet is, wat het luik justitiehuisen betreft, uitdrukkelijk opgenomen dat de personeelsleden van de justitiehuisen in hun contacten met justitiabelen, in de mate van het mogelijke rekening dienen te houden met de persoonlijke situatie van de justitiabele, waaronder diens individuele behoeften, de risico's en de positieve factoren die
Justitiehuisen	Jo Vandeurzen	Opmaken van een decreet betreffende justitiehuisen	Geannuleerd	

				moeten worden versterkt, Verder zullen, door de behoefte aan toegankelijkheid en nabijheid, door de Vlaamse Regering een of meer afdelingen of antennes van de justitiehuizen kunnen worden voorzien.
Eerstelijns juridische bijstand	Jo Vandeurzen	Opmaken van een decreet eerstelijns juridische bijstand	Geannuleerd	Geïntegreerd in decreet justitiehuizen via parlementair initiatief

Persoonsvolgende financiering	Jo Vandeurzen	Uitvoeringsbesluiten bij het decreet persoonsvolgende financiering: Voorontwerp van besluit van de VR over de indiening en de afhandeling van de aanvraag van een budget voor niet rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige PMH en over de tbs stelling van dat budget Voorontwerp van besluit van de VR tot wijziging van het BVR van 24 juli 1991 betreffende de indiening en afhandeling van de aanvraag tot ondersteuning bij het VAPH, wat betreft de vergoedingen van de multidisciplinaire teams (MDT's) Voorontwerp van besluit van de VR houdende wijziging van diverse bepalingen het BVR van 30 september 2011 betreffende de erkenning en subsidiëring van diensten Ondersteuningsplan en een mentororganisatie voor het voortraject van PMH Voorontwerp van besluit van de VR houdende de vergunningsvoorwaarden en de subsidieregeling van bijstandsondersteuning om budgethouders bij te staan in het kader van de PVF	Afgerond	
-------------------------------	---------------	--	----------	--

Infrastructuursubsidies voor woonzorgcentra en centra voor kortverblijf	Jo Vandeurzen	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten, wat betreft de invoering van infrastructuursubsidies voor woonzorgcentra en centra voor kortverblijf	Afgerond	
Rijopleiding	Ben Weyts	Besluit van de Vlaamse Regering tot hervorming van de rijopleiding Status van het initiatief: eerste BVR definitief goedgekeurd op 20/01/2017, tweede BVR wordt beoogd principieel goed te keuren op 31/03/2017 , ontwerpdecreet op 1/3/2018 Strategische doelstelling: Ik bouw aan een vooruitstrevend Vlaams verkeersveiligheidsbeleid	Afgerond	
Tarieven De Lijn	Ben Weyts	Aanpassing aan het uitvoeringsbesluit 'Exploitatie en Tarieven' van het decreet Personenvervoer Status van het initiatief: Afgewerkt Strategische doelstelling: We vertrekken van sterke en betrouwbare netwerken die elke deelnemer de garantie geven op een betrouwbare reistijd en een kwaliteitsvolle, veilige verplaatsing	Afgerond	
Toerisme voor allen	Ben Weyts	Evaluatie decreet toerisme voor allen	Lopend	

Slimme kilometerheffing	Ben Weyts	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit Vlaamse Codex Fiscaliteit van 20 december 2013, wat betreft de invoering van de kilometerheffing en de stopzetting van de heffing van het eurovignet	Afgesproken	
Basisbereikbaarheid	Ben Weyts	Conceptnota 18 december 2015 Met basisbereikbaarheid naar een efficiënt en aantrekkelijk vervoersmodel in Vlaanderen dat optimaal tegemoetkomt aan de globale en lokale vervoersvraag	Afgerond	

Bijlage 7: Overzicht sociale correcties & automatische toekenning

Recht	Dienst	Automatisering	Factoren	Doelgroepen	Omschrijving
Registratierechten (verkooprecht) - Vermindering voor eerste en enige woning	FB (VLABEL)	Automatisch	Via notaris	Chronisch zieken, Gezinnen, kinderen en jongeren, Ouderen, Personen met een beroepsinkomen, Personen met een handicap, Personen met een laag inkomen, Werkzoekenden,	De voordelen van het klein beschrijf en de abattemen (gewoon abattemen, bij-abattemen en renovatieabattemen) werden voor verkoopovereenkomsten, afgesloten na 31 mei 2018, vervangen door een nieuw verlaagd tarief van 7%. Dit tarief wordt toegepast voor aankopen van een woning, door één of meerdere natuurlijke personen die nog geen andere woning of bouwgrond hebben, mits de verbintenis van de kopers dat zij een inschrijving in het bevolkingsregister op het adres van het aangekochte goed zullen nemen binnen de twee jaar na de datum van de aankoopakte. Er wordt een bijkomende rechtenvermindering van 5.600 euro toegekend bij aankoop van een bescheiden woning, dwz een woning met een waarde van maximum 200.000 euro (voor woningen gelegen in kernsteden

Onroerende voorheffing - Vermindering wegens kinderlast of handicap	FB (VLABEL)	Automatisch (deels)	Eigenaar automatisch, huurder moet aanvragen (-> een aantal gegevensstromen zijn voor dit recht reeds uitgewerkt door de KSZ)	Gezinnen, kinderen en jongeren, Personen met een handicap,	Gezinnen, kinderen en jongeren, Personen met een handicap (vastgesteld voor 65 jaar) of ten minste twee kinderbijlaggerechtigde kinderen hebben recht op een forfaitaire vermindering van de onroerende voorheffing.	en de Vlaamse Rand rond Brussel bedraagt de maximumgrens 220.000 euro). Voor verdere details kan verwezen worden naar de beleidsbrief van mijn collega, bevoegd voor Financiën en Begroting.
Onroerende voorheffing - Vermindering wegens bescheiden woning	FB (VLABEL)	Automatisch	Aanlevering basisgegevens door AAPD (FOD Financiën)	Gezinnen	Eigenaars met een bescheiden onroerend bezit hebben recht op 25% (of 50% in een aantal gevallen) vermindering van de onroerende voorheffing verschuldigd voor hun hoofdverblijfplaats.	
Jaarlijkse Verkeersbelasting - Vrijstelling voor de persoonlijke vervoermiddelen van personen met een handicap of grootoorlogsverminkten	FB (VLABEL)	Automatisch (deels)	Aanlevering basisgegevens door KSZ	Personen met een handicap	Personen met een handicap of grootoorlogsverminkten krijgen vrijstelling van jaarlijkse verkeersbelasting voor hun persoonlijk vervoermiddel. De vrijstelling moet voor bepaalde categorieën eenmalig aangevraagd worden, en blijft dan behouden tot zolang geen wijziging van nummerplaat plaatsvindt.	
Belasting op Inverkeerstelling (BIV) - Vrijstelling voor de persoonlijke vervoermiddelen van personen met een handicap of grootoorlogsverminkten	FB (VLABEL)	Op aanvraag		Personen met een handicap	Personen met een handicap of grootoorlogsverminkten krijgen vrijstelling van belasting op inkeerstelling voor hun persoonlijk vervoermiddel. De vrijstelling moet aangevraagd worden.	

Erfbelasting - vermindering voor kleine verkrijgingen uit nalatenschappen, in functie van de graad van verwantschap	FB (VLABEL)	Automatisch (deels)	gekoppeld aan indiening van een aangifte van nalatenschap	Gezinnen, kinderen en jongeren	Als het verkregen erfdeel bepaalde grenzen (in functie van de graad van de verwantschap) niet overschrijdt, kent de Vlaamse Belastingdienst "automatisch" een vermindering toe. Met automatisch wordt bedoeld dat de erfenamen wel een aangifte van nalatenschap moeten indienen, maar deze vermindering niet zelf moeten aanvragen. Ze wordt amts halve toegekend en in de berekening van de erfbelasting afgetrokken.
Erfbelasting : abbattement ten voordele van personen met een handicap	FB (VLABEL)	Automatisch (deels)	gekoppeld aan indiening van een aangifte van nalatenschap – attest niet vereist indien woonachtig in Vlaams Gewest	Erfopvolgers met een handicap	Wat een persoon met een handicap erft, wordt aan de voet van het toepasselijk tarief van de erfbelasting vrijgesteld tot beloop van een bepaalde som. Deze som bedraagt bij verkrijgingen in rechte lijn, tussen echtgenoten en samenwonenden: (3.000 euro) x (cijfer aangeduid volgens de leeftijd van de verkrijger), buiten de rechte lijn idem maar 1.000 euro als basis ipv 3.000.
Erfbelasting : partnerabatement	FB (VLABEL)	Automatisch	Aangifte van nalatenschap	Langstlevende partner	In de erfbelasting geldt een vrijstelling voor de waarde van de gezinswoning in voordeel van de langstlevende partner. Dat is al zo sedert 1 januari 2007. Bij decreet van 6 juli 2018 tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, is een nieuw bijkomend fiscaal voordeel voorzien in voordeel van de langstlevende partner in de vorm van een vrijstelling van de roerende verkrijging ten belope van 50.000 euro. Dit voordeel wordt toegekend voor nalatenschappen die opgevallen zijn vanaf 1 september 2018. Voor verdere details hierover : https://belastingen.vlaanderen.be/EB_partnerabatement-voor-de-roerende-goederen

Erfbelasting: voordelen voor weeskinderen jonger dan 21	FB (VLABEL)	Automatisch	Aangifte van nalatenschap	Kinderen, jonger dan 21 die beide ouders verloren hebben	Voor overlijdens opgevallen vanaf 1 september 2018 wordt in het voordeel van weeskinderen, jonger dan 21 jaar, een vrijstelling van erfbelasting voorzien voor de verkrijging van de woning van de erflater. Bovendien wordt voor diezelfde weeskinderen ook nog 75.000 euro van de roerende verkrijging van erfbelasting vrijgesteld. Voor verdere details hierover: https://belastingen.vlaanderen.be/EB_vrijstellingen-voor-kinderen-jonger-dan-21-jaar-die-beide-ouders-verloren-hebben
Schenkbelasting - vermindering voor kinderen van de begiftigde < 21 jaar	FB (VLABEL)	Automatisch (deels)	aanvraag in akte, via notaris; controle voorwaarden automatisch	Gezinnen, kinderen en jongeren	Een vermindering is voorzien als de begiftigde op het moment van de schenking ten minste 3 kinderen in leven heeft jonger dan 21 jaar. Deze vermindering is enkel van toepassing bij schenkingen van onroerende goederen.
Registratiebelasting - sociale koopwoning	FB (VLABEL)	Op aanvraag	aanvraag in akte, via notaris	Gezinnen	De koper van een sociale woning bij o.m. de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen of door de erkende sociale huisvestingsmaatschappijen, kan onder bepaalde voorwaarden genieten van een verlaagd tarief van 1,5 procent.
Registratiebelasting - verminderd verdeelrecht in geval van echtscheiding of beëindiging wettelijke samenwoning	FB (VLABEL)	Op aanvraag	aanvraag in akte, via notaris of vonnis rechtbank; controle voorwaarden automatisch	Gezinnen	De akte van verdeling van goederen naar aanleiding van echtscheiding of beëindiging van wettelijke samenwoning wordt onder bepaalde voorwaarden belast aan 1% ipv aan 2,5%.

Onroerende voorheffing - Vermindering voor energiezuinige nieuwbouw	FB (VLABEL)	Automatisch	gekoppeld aan verplicht EPB-verslag	Gezinnen	Voor bouwaanvragen vanaf 1 januari 2016: Korting van 50% op de onroerende voorheffing voor nieuwbouw bij een E-peil van max E30 en dit gedurende 5 jaar. Korting van 100% op de onroerende voorheffing bij een E-peil van max E20 en dit gedurende 5 jaar. De vermindering wordt door de Vlaamse Belastingdienst automatisch toegekend op aanslagbiljet. Ook na een ingrijpende energetische renovatie kan een halvering of vrijstelling van de onroerende voorheffing bekomen worden wanneer een E-peil van respectievelijk E90 of E60 wordt bereikt, en wanneer de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning werd ingediend vanaf 1 oktober 2016.
Vakantieparticipatie voor mensen met een laag inkomen	IV (Toerisme Vlaanderen)	Niet mogelijk	Op initiatief individu	Personen met een laag inkomen,	Ook mensen met een laag inkomen hebben recht op vakantie en ontspanning. Het Steunpunt Vakantieparticipatie van Toerisme Vlaanderen brengt elk jaar een brochure uit met een waaier van daguitstappen. Op de website staan eveneens allerlei groepsvakanties, al dan niet georganiseerd. Ze onderhandelen met allerhande vakantiehuizen en attracties om voor mensen met een laag inkomen een betaalbaar tarief te verkrijgen.
De Lijn - Gratis voor personen met een handicap	MOW (De Lijn)	Automatisch	In principe automatisch	Personen met een handicap,	Personen met een handicap ontvangen een gratis abonnement voor De Lijn. Het gratis vervoer voor een begeleider van een persoon met een handicap wordt verleend op basis van een vervoersbewijs, door de NMBS afgeleverd. Ook minderjarigen waarvoor de Intersectorale Toegangspoort een indicatiestellingsverslag aflevert waarin hulp vanuit het VAPH is opgenomen, krijgen automatisch een Buzzy Pas toegestuurd.

De Lijn - Gratis Buzzy of Omnipas bij inleveren nummerplaat	MOW (De Lijn)	Onderzoeken	Nummerplaat inleveren	Chronisch zieken, Dak- en thuislozen, Gezinnen, kinderen en jongeren, Ouderen, Personen met een beroepsinkomen, Personen met een handicap, Personen met een laag inkomen, Werkzoekenden,	Indien men een nummerplaat inlevert, kan men een gratis DINA-abonnement krijgen (Dienst Inruilen Nummerplaat voor Abonnement) bij De Lijn. Dit is een Buzzy Pazz of Omnipas waarmee men gratis kan reizen op alle bussen en trams van De Lijn.
Openbaredienstverplichting tot het vervoer van personen met een handicap of een ernstig beperkte mobiliteit	MOW (afdeling Beleid)	Niet mogelijk	Vlaams minister voor Mobiliteit stelt vervoerders aan in 27 vervoersgebieden	Personen met ernstige fysieke beperkte mobiliteit	Aanbieden van aangepast vervoer van gang tot gang, met compensatieregeling per kilometer voor alle soorten verplaatsingen (minder dan 50 kilometer)
De Lijn - Gratis voor kinderen tot 12 jaar	MOW (De Lijn)	Onderzoeken	Reductiekaart groot gezin / Meereizen	Gezinnen, kinderen en jongeren,	Kinderen van 6 tot en met 11 jaar krijgen een jaarabonnement aan voordeeltarief (tarief 2015 = 50 euro) Kinderen jonger dan 6 jaar die begeleid zijn door een reiziger van minstens 12 jaar, reizen gratis.

Korting voor personen met een vervoersgarantie of een statuut verhoogde tegemoetkoming	MOW (De Lijn)	Onderzoeken	De invoering van elektronische abonnementen op de MOBIB-kaart gaat gepaard met verdere automatisatie bij De Lijn. Bij een vernieuwing van het abonnement wordt gecheckt in een eerste fase of een geldig attest in de eigen databank van De Lijn ter beschikking is. Indien het vervallen is, kan in een tweede fase het statuut van de betrokken klant gecheckt worden via een externe webservice.	Personen met een statuut die in aanmerking komen voor een verhoogde tegemoetkoming (VT) of een vervoersgarantie (VG)	Het statuut VG/VT is vandaag een reactief verhaal. De huidige privacy-wetgeving laat niet toe om pro-actief het VT/VG statuut te checken. Dit kan enkel op vraag van de klant of van een instantie.
--	---------------	-------------	---	--	---

Aardgas - Minimumlevering	LNE (VREG - VEA)	Niet mogelijk	Individueel onderzoek OCMW	Personen met een laag inkomen,	Gezinnen die hun budgetmeter voor aardgas niet meer kunnen opladen, kunnen vanaf de winter van 2010 terugvallen op een minimumlevering voor aardgas. OCMW's worden automatisch verwittigd wanneer een gezin zonder gas dreigt te vallen. Het OCMW zal dan een sociaal onderzoek uitvoeren om na te gaan of er betalingsproblemen zijn. Afhankelijk van het type woning en de samenstelling van het gezin kan het OCMW dan een minimumhoeveelheid aardgas ter beschikking stellen via de budgetmeterkaart. Het gezin betaalt achteraf een deel van de kost van de minimumlevering terug. Daarvoor wordt in overleg met het OCMW een afbetalingsplan opgesteld. Tegelijk maakt het OCMW er over dat de aardgasbudgetmeter ook tijdens de zomermaanden regelmatig wordt opgeladen.
Roetfilter - Toelage voor oudere dieselwagens	LNE	Niet mogelijk. De aanvraagprocedure voor de toelage is momenteel zo eenvoudig mogelijk voor de burger.	Roetfilter / Type auto	Chronisch zieken, Dak- en thuislozen, Gezinnen, kinderen en jongeren, Ouderen, Personen met een beroepsinkomen, Personen met een handicap, Personen met een laag inkomen, Werkzoekenden,	De Vlaamse overheid geeft een premie voor de installatie van een roetfilter op oudere wagens. Hierdoor vermindert de schadelijke uitstoot van fijn stof.

Energielevering - Budgetmeter	LNE (VREG - VEA)	Niet mogelijk	Bij betalingsproblemen	Bij iedereen die na betalingsherinnering zoals bepaald in art 5.3.1 §1 van Energiebesluit, binnen 21 dagen niet heeft betaald wordt budgetmeter geplaatst.	Een budgetmeter is een elektriciteits- of aardgasmeter waarbij men op voorhand betaalt voor de elektriciteit of het aardgas dat men verbruikt. Men plaatst vooraf een bepaald bedrag op de budgetmeterkaart. Zolang het bedrag niet is opgebruikt, kan men elektriciteit en gas verbruiken. Met een budgetmeter kan men het budget beter beheren en het verbruik goed opvolgen.
Kortingsbon energiezuinige apparaten	LNE (VEA)	Onderzoeken	Sociale maximumprijs gas / elektriciteit - Aankoop nieuwe apparaat	Beschermde afnemer	Energiezuinige apparaten zijn goedkoper in verbruik maar duurder in aankoop. Mensen met een beperkt inkomen kunnen vanaf 2008 jaarlijks een kortingsbon krijgen voor de aankoop van een energiezuinige wasmachine met AAA label of een koelkast met A+ of A++ label.
Waterlevering - kwijschelding aanmaningskosten facturatie	OMG (VMM)	Automatisch (deels)		specifieke groepen opgenomen in BVR 8 april 2011 - beschermde klant (art1 23°)	
Waterlevering - gratis waterscan	OMG (VMM)	Niet wenselijk		specifieke groepen opgenomen in BVR 8 april 2011 - beschermde klant (art1 23°)	
Waterlevering - recht op maandelijke betaling	OMG (VMM)	Niet wenselijk		specifieke groepen opgenomen in BVR 8 april 2011 - beschermde klant (art1 23°)	
Waterlevering - recht op afbetalingsplan op maat	OMG (VMM)	Niet mogelijk		specifieke groepen opgenomen in BVR 8 april 2011 -	

Waterlevering, opvang en zuivering van afvalwater – Sociaal tarief	Omgeving(V MM)	Automatisch (deels)	Aanlevering basisgegevens door KSZ	beschermde klant (art1 23°)	De integrale waterfactuur bestaat naast de prijs voor de productie en levering van het water ook een bijdrage voor de zuivering en een bijdrage voor de afvoer van het afvalwater. Ook private waterwinners betalen via de vergoeding een prijs voor het transport en de zuivering van het afvalwater. Specifieke groepen kunnen genieten van een sociaal tarief (bedraagt één vijfde van het reguliere tarief).
Zuivering afvalwater – ecologische vrijstelling	Omgeving(V MM)	Automatisch (deels)	Automatisch gerechtigden gekend bij de exploitant van het openbare waterdistributienet werk	Decreet 24 mei 2002 - art 16sexies §4 voorziet in een vrijstelling of compensatie voor de klanten die het afvalwater zelf zuiveren in een IBA.	De klant die al het huishoudelijk afvalwater opvangt en zuivert in een IBA kan een vrijstelling of compensatie krijgen van de bovengemeentelijke bijdrage of vergoeding.
Tijdelijk onderwijs aan huis	OV	Niet mogelijk	21 kalenderdagen ziek	Gezinnen, kinderen en jongeren,	Kinderen die lange tijd ziek zijn, hebben onder bepaalde voorwaarden recht tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH). Een leerkracht van hun school komt dan maximum vier uren per week thuis lesgeven.
Volwassenenonderwijs - Vrijstelling inschrijvingsgeld	OV (AHOVOKS)	Automatisch (deels)	Deels afhankelijk beschikbare informatie	Chronisch zieken, Dak- en thuislozen, Gezinnen, kinderen en jongeren, Ouderen, Personen met een	In het volwassenenonderwijs bedraagt het inschrijvingsgeld standaard 1,5 euro per les tijd. Sommige cursisten moeten geen of een verminderd inschrijvingsgeld betalen.

					beroepsinkomen, Personen met een handicap, Personen met een laag inkomen, Werkzoekenden al dan niet in traject naar werk	
Volwassenenonderwijs – Premie voor cursisten die het diploma secundair onderwijs behalen	OV (AHOVOKS)	Automatisch (deels)			Personen zonder diploma secundair onderwijs	Cursisten die in het volwassenenonderwijs hun eerste diploma secundair onderwijs behalen door de combinatie van een diplomagerichte opleiding en aanvullende algemene vorming (AAV), krijgen het inschrijvingsgeld voor het diplomagerichte deel van hun opleiding terugbetaald. (AAV is sowieso niet betalend voor cursisten zonder diploma)
Studietoelage hoger onderwijs	OV (AHOVOKS)	Opgestart	Divers		Gezinnen, kinderen en jongeren,	Verschillende studenten van het hoger onderwijs hebben recht op een studietoelage van de Vlaamse overheid.
Schooltoelage kleuter-, lager en secundair onderwijs	OV (AHOVOKS)	Opgestart	Divers		Gezinnen, kinderen en jongeren,	Met de schooltoelage komt de Vlaamse overheid tussen in de school- en studiekosten van kleuters of leerlingen in het lager of secundair onderwijs.
Verminderd inschrijvingsgeld deeltijds kunstonderwijs	OV (AGODI)	Te onderzoeken	Geringe financiële draagkracht, handicap, statuut		uitkeringsgerechtigd volledig werkloze, werkzoekende rechthebbende leefloon, rechthebbende inkomensgarantie voor ouderen, erkend persoon met een handicap, resident gezinsvervangend	Personen die behoren tot één van de categorieën betalen het verminderd inschrijvingsgeld. Jongeren betalen daardoor bijna 35% minder dan het basisbedrag. Volwassenen krijgen bijna 60% korting. Ook personen ten laste van de rechthebbenden krijgen korting.

				tehuis of MPI, erkend politiek vluchteling, begunstigde verhoogde verzekerings- tegemoetkoming	
Sociale huurwoning voor daklozen	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk	Individueel onderzoek, Aard problematiek	Daklozen	Voor daklozen kan het OCMW en het CAW binnen de sociale huisvesting een versnelde toewijzing van een woning vragen.
Vlaamse Woonlening	OMG (VMSW en VWF)	Niet mogelijk	Hangt samen met aankoop / renovatie, onderzoek financiële draagkracht (wel gericht informeren)	Personen met een bescheiden inkomen die een bescheiden woning aankopen en indien nodig renoveren	De Vlaamse Woonlening van de VMSW is een voordelig woonkrediet voor wie een bescheiden inkomen heeft en een eigen woning wil kopen in het Vlaamse Gewest. Men kan de Vlaamse Woonlening ontvangen voor: - de aankoop van een woning of sociale koopwoning - het behoud van een woning (bv. na een scheiding) - de renovatie, verbetering of aanpassing van een woning; - de aankoop en renovatie van een woning; - het behoud en renovatie van een woning.
Huursubsidie voor wie verhuist naar een geschikte huurwoning	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk	Inkomen / eigendom / woning / inschrijving SHM	Personen met een bescheiden inkomen	De huursubsidie is een tegemoetkoming in de huurprijs voor mensen met een bescheiden inkomen, die verhuizen naar een nieuwe huurwoning. Men komt alleen in aanmerking als men onlangs is verhuisd of binnenkort zal verhuizen: - verhuis naar een SVK-woning; - verhuis van een slechte of onaangepaste woning naar een goede, aangepaste huurwoning op de private huurmarkt; - men was dakloos en betreft nu een huurwoning.

Aanpassingspremie om de woning aan te passen aan een oudere bewoner	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk	Leeftijd / Inkomen / eigendom / Woning / Facturen	65-plussers met een bescheiden inkomen	Voor 65-plussers kan het nodig zijn de woning aan te passen aan hun fysieke noden. De Vlaamse aanpassingspremie helpt hen daarbij en voorziet een mogelijke tussenkomst voor technische installaties en hulpmiddelen, en voor verbouwingen die de woning toegankelijker maken.
Renovatiepremie	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk	Inkomen / Woning / Eigendom / Facturen	Personen met een bescheiden inkomen	Eigenaars die hun woning renoveren, kunnen beroep doen op de Vlaamse renovatiepremie. Er zijn vier categorieën van werken die voor een premie in aanmerking komen: de structurele elementen van de woning; dakwerken; buitenschrijnwerk; technische installaties.
Verbeteringspremie	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk	Inkomen / Woning / Eigendom / Facturen / Aantal aanvragen	Personen met een bescheiden inkomen	Voor specifieke verbeteringswerken aan de woning of voor verbouwingswerken om overbewoning te verhelpen, kan men onder bepaalde voorwaarden beroep doen op de Vlaamse verbeteringspremie.
Huurpremie voor wie op de wachtlijst staat voor een sociale huurwoning	OMG (Wonen Vlaanderen)	De potentieel rechthebbenden worden aangeschreven en dienen een aanvraagformulier te vervolledigen en terug te sturen	Woning / Huurprijs / Wachtlijst voor een sociale woning / Inkomen	Personen met een bescheiden inkomen	De huurpremie ondersteunt mensen die minstens 4 jaar ingeschreven staan op de wachtlijst voor een sociale huurwoning.
Verzekering gewaarborgd wonen	OMG (Wonen Vlaanderen)	Niet mogelijk/ Moeilijk	Divers	Personen die de aankoop van een bescheiden woning willen financieren	Het kopen, bouwen of renoveren van een woning houdt altijd een zeker financieel risico in. Om dit risico te beperken kan men, wanneer men een hypothecaire lening aangaat, een gratis verzekering gewaarborgd wonen afsluiten. Deze verzekering

					loopt over een periode van tien jaar. Wanneer men tijdens die periode onvrijwillig werkloos of arbeidsongeschikt wordt, krijgt men na een wachttijd en gedurende maximaal drie jaar een tegemoetkoming in de aflossing van de lening.
Treinticket voor niet-werkende werkzoekenden die solliciteren - VDAB	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Hangt samen met sollicitatie	Werkzoekenden,	Niet-werkende werkzoekenden die de trein nemen om te solliciteren hebben recht op een treinticket tegen een sterk verminderde tarief.
Handicap - Toelage in de kosten van arbeidsgereedschap en -kleding	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Afhankelijk specifieke werksituatie	Chronisch zieken, Personen met een handicap,	Personen met een arbeidshandicap kunnen bij de VDAB een premie aanvragen voor de kosten van arbeidsgereedschap en kleding.
Handicap - Toelage in de verplaatsingskosten van en naar het werk of opleiding	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Afhankelijk specifieke werksituatie en handicap	Chronisch zieken, Personen met een handicap,	Personen met een arbeidshandicap kunnen bij de VDAB een toelage aanvragen in de verplaatsingskosten die ze maken van en naar het werk of een opleiding.
Doventolk - VDAB	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Op vraag (wel informeren?)	Personen met een handicap,	Dove of slechthorende werknemers en werkzoekenden kunnen via de VDAB beroep doen op bijstand van een tolk.
Opleidingscheques voor werknemers - VDAB	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Hangt samen met opleiding	Personen met een beroepsinkomen,	De kosten voor het volgen van een opleiding kunnen hoog oplopen. Via het systeem van opleidingscheques betaalt de Vlaamse overheid de helft van die kosten. De opleidingscheques kan men gebruiken voor het betalen van: een opleiding, loopbaanadvies en/of een competentiemeting Opgelet: sinds 1 augustus 2010 kan men opleidingscheques enkel nog gebruiken voor opleidingen die recht geven op betaald educatief verlof of voor opleidingen die kaderen in een persoonlijk ontwikkelingsplan.
Verblijfsvergoeding bij opleiding	WSE (VDAB)	Niet mogelijk	Hangt samen met cursus	Werkzoekenden,	Cursisten bij de VDAB die ver van het opleidingscentrum wonen, kunnen een verblijfsvergoeding aanvragen. Dit is tussenkomst in

						de kosten voor de overnachting, het middag- en het avondmaal.
Kinderopvang - Toelage VDAB	WSE (VDAB)	Niet Mogelijk	Afhankelijk nood kinderopvang	Gezinnen, kinderen en jongeren, Werkzoekenden,	Werkzoekenden,	Niet werkende werkzoekenden met kinderen die een door de VDAB erkende opleiding volgen, kunnen een kinderopvangvergoeding ontvangen. Niet-werkende werkzoekenden die een opleiding volgen die erkend wordt door VDAB kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een stimulanspremie van 1 euro per effectief gevolgd opleidingsuur.
Stimulanspremie VDAB - Opleidingsvergoeding	WSE (VDAB)	Niet Mogelijk	Hangt samen met opleiding			Niet werkende werkzoekenden in opleiding die vervoersproblemen hebben, kunnen een verplaatsingsvergoeding aanvragen. U ontvangt dan een gratis netabonnement van De Lijn of een kilometervergoeding.
Verplaatsingsvergoeding VDAB	WSE (VDAB)	Niet Mogelijk	Vervoersproblemen tijdens opleiding of stage	Werkzoekenden,		In het kader van het decreet kinderopvang wordt er gewerkt met een getrappt subsidiesysteem (T1, T2, T3-trappen). Bij opvanglocaties die een subsidie voor inkomens tarief of de plussubsidie ontvangen, is de bijdrage die ouders betalen voor de opvang van het kind gebaseerd op het inkomen. Ouders worden gevraagd zich te melden bij de website van Kind en Gezin om de berekening te doen. Via het aanloggen met E-id of federal token wordt de officiële gezinssituatie nagegaan via het Rijksregisternummer en vervolgens de fiscale gegevens. In het geval het gezin zich in een situatie bevindt dat ze onmogelijk het berekende tarief kan betalen, is er de mogelijkheid om een individueel verminderd tarief aan te vragen. De module voorziet een aantal specifieke situaties waar de ouder kan verklaren dat hij of zij zich bevindt in die situatie. Indien het berekende tarief op basis van de
Ouderbijdrage gesubsidieerde voorzieningen Kind en Gezin	WVG (K&G)	Automatisch (deels)	Ouders moeten toestemming geven voor elektronische opvraging inkomensgegevens	Gezinnen, kinderen en jongeren		

gezinssamenstelling en de fiscale inkomsten of het individueel verminderd tarief financieel onmogelijk is, kan de ouder de vraag stellen aan het ocmw voor een individueel verminderd tarief. Na onderzoek door het ocmw en positieve beslissing door het ocmw krijgt de ouder van Kind en Gezin een attest inkomenstarief met het aangepaste tarief. Dit kan door de ouder zelf via de webmodule waarbij er consultatie wordt gedaan van een aantal specifieke databanken of na goedkeuring door het OCMW. Voor ouders die niet beschikken over een E-id of federal token, beschikt de organisator kinderopvang over een specifieke berekeningsmodule, ontwikkeld door Kind en Gezin, om een attest inkomenstarief aan te vragen. Een automatische uitwisseling van inkomensgegevens met de FOD Financiën, leidt ertoe dat het inkomenstarief correct wordt bepaald en betekent een belangrijke administratieve vereenvoudiging. Na de berekening van het inkomenstarief krijgt de ouder per mail een attest inkomenstarief, met vermelding van het inkomenstarief en een unieke kindcode, die de ouder bezorgt aan de opvanglocatie. Het inkomenstarief biedt de mogelijkheid voor facturatie door de organisator aan de ouder, de unieke kindcode maakt het mogelijk om de opvangprestaties te bezorgen aan Kind en Gezin. Hierdoor is subsidiëring van de organisator mogelijk op maat van de geleverde prestaties.					
---	--	--	--	--	--

Zorgverzekering	WVG (Z&G)	Deels automatisch (BEL-scores gezinszorg en aanvullende thuiszorg, en attesten medisch-sociale schaal ikv toekenning IT/IVT/THAB)	Zorgbehoevendheid moet eerst vastgesteld worden	Chronisch zieken, Ouderen, Personen met een handicap,	Wie zwaar zorgbehoevend is, kan via de Vlaamse zorgverzekering een tegemoetkoming krijgen in de kosten voor niet-medische verzorging.
Zorgverzekering - Bijdragevermindering	WVG (Z&G)	Automatisch	Informatie VT-statuut beschikbaar in Digitaal Platform via gegevensstroom KSZ	Personen met een laag inkomen,	Wie recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorg op het OMNIO-statuut, betaalt een lagere bijdrage voor de zorgverzekering. Op 1 januari van het jaar voorafgaand aan de betaling van de bijdrage heeft u recht op de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering of het OMNIO-statuut
Inkomenstarief voor de opvang van baby's en Peuters	WVG (K&G)	Op aanvraag	aanvraag via portaal Kind & Gezin	Gezinnen, kinderen en jongeren	Ouders waarvan het kind wordt opgevangen in een kinderopvanglocatie met subsidie voor inkomenstarief of plussubsidie ontvangen een attest inkomenstarief na ontsluiting van de gegevens met behulp van E-id of federal token.
Groeppakket	WVG (K&G)				
Basisondersteuningsbudget voor personen met een handicap	WVG (Z&G)	Automatisch (deels)	geregistreerd staan op de "Centrale Registratie voor Zorgvragen"-databank	Personen met een handicap	Het basisondersteuningsbudget is een nieuwe Vlaamse tegemoetkoming van € 300 per maand voor personen met een handicap. Wie het basisondersteuningsbudget ontvangt, kan het geld vrij spenderen. De zorgkassen zullen dit bedrag uitbetalen. Het basisondersteuningsbudget is een onderdeel van de Vlaamse Sociale Bescherming.
Vakantieparticipatie voor personen met een handicap (PMH) met een laag inkomen (zie ook de gelijknamige fiche van IV/Toerisme VL in de overzichtslijst automatische rechtentoekenning)	WVG (VAPH)	Niet mogelijk	Uitwisseling van informatie tussen VAPH en Steunpunt Vakantieparticipatie, sensibilisering van de betreffende organisaties	Personen met een handicap	Door het VAPH vergunde zorgaanbieders kunnen bij het Steunpunt Vakantieparticipatie erkend worden als contactpunt of als volwaardig lid al ngl. ze niet of wel een actief armoedebeleid voeren. Via deze erkenning van de sociale organisatie bij het Steunpunt kunnen de betreffende PMH genieten van het goedkoop vakantieaanbod van Toerisme Vlaanderen.